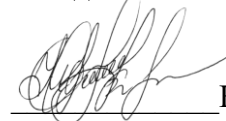

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет педагогічний
Кафедра теорії та методик початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри теорії та
методик початкової освіти

Наталія БАХМАТ

26 серпня 2024 р.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою Початкова освіта
(на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»)
спеціальності 013 Початкова освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
мова навчання українська

2024-2025 навчальний рік

Розробники програми: Людмила МОСКОВЧУК, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти;
Тетяна ДУТКЕВИЧ, кандидат психологічних наук, професор кафедри психології освіти;
Світлана ПОЛЩУК, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти.

Ухвалено на засіданні кафедри теорії та методик початкової освіти
Протокол № 10 від 26 серпня 2024 року

Гарант освітньо-професійної програми _____

Наталія ГУДИМА

ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1.1 ВСТУП

Академічна характеристика виробничої педагогічної практики в початковій школі

Галузь знань	01 Освіта /Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Рік навчання	3
Семестр	5
Термін практики	5 тижнів
Кількість годин	225
Кількість кредитів ECTS	7,5
Присвоєвана кваліфікація	Бакалавр початкової освіти. Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти
Вид підсумкового контролю	диференційований залік

Виробнича педагогічна практика в початковій школі є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Початкова освіта» для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 013 Початкова освіта і має на меті набуття професійних компетенцій на посаді вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти.

Програма виробничої педагогічної практики в початковій школі здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» розроблена відповідно до навчальних планів підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта» (зі змінами, протокол № 7 від 24 травня 2022 р.), затвердженою вченою радою К-ПНУ ім. Івана Огієнка, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08 квітня 1993 р. № 93 (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 квітня 1993 р. за № 35), Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти К-ПНУ ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (нова редакція, протокол № 10 від 30 серпня 2021 р.) з урахуванням Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (нова редакція, протокол № 6 від 27 червня 2024 р.), Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в К-ПНУ ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (нова редакція, протокол № 6 від 27 червня 2024 р.), Професійного стандарту за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», затвердженого Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (№2736 від 23 грудня 2020 р.) та інших нормативно-правових актів у галузі освіти.

1.2 МЕТА, ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета виробничої педагогічної практики в початковій школі здобувачів рівня вищої освіти «бакалавр» – закріплення та поглиблення психолого-педагогічних і фахових знань, набуття досвіду їх застосування у практичній діяльності вчителя початкових класів, оволодіння системою загальних і фахових компетентностей для цілісного виконання комплексу функціональних обов'язків учителя початкових класів у різних видах педагогічної діяльності (навчання учнів предметів (інтегрованих курсів), партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу, участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища, управління освітнім процесом, безперервний професійний розвиток), формування професійної компетентності та розвиток професійно-педагогічних якостей особистості здобувача вищої освіти.

Завдання практики:

- формувати вміння і навички визначати предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог Державного стандарту початкової освіти (2018 р.), Типових освітніх програм (1-2, 3-4 класи), попередніх результатів навчання учнів, їх освітніх потреб;
- набувати умінь і навичок формувати в учнів уявлення про освітню галузь/навчальний предмет (інтегрований курс) на основі сучасних наукових досягнень;
- формувати вміння і навички застосовувати сучасні методики та технології моделювання змісту навчання учнів предметів (інтегрованих курсів);
- формувати вміння і навички розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; формувати готовність до їх застосування у позанавчальній діяльності;
- формувати вміння і навички застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей, навчальних предметів (інтегрованих курсів) під час підготовки та проведення занять;
- формувати вміння і навички добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей учнів;
- формувати вміння та навички застосовувати інноваційні технології навчання освітньої галузі/предметів (інтегрованих курсів);
- формувати вміння та навички упроваджувати технології та методики особистісно зорієнтованого, компетентнісного, діяльнісного та інтегрованого навчання, виховання і розвитку учнів;
- формувати вміння та навички застосовувати технології розвитку в учнів критичного мислення;
- формувати вміння та навички оцінювати результати навчання учнів і

- здійснювати їх моніторинг на засадах компетентнісного підходу;
- набувати умінь і навичок формувати ціннісні ставлення в учнів у процесі їхнього навчання, виховання і розвитку;
 - формувати вміння і навички організовувати освітній процес відповідно до вимог законодавства;
 - формувати вміння і навички організовувати навчальні заняття різних типів;
 - формувати вміння і навички застосовувати різні види і форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів;
 - формувати вміння і навички раціонально використовувати навчальний час;
 - ознайомити з формами індивідуальної методичної роботи педагогів, особливостями функціонування шкільного методичного об'єднання вчителів початкових класів;
 - проаналізувати й узагальнити досвід учителів початкових класів відповідного ЗЗСО;
 - формувати вміння і навички науково-дослідницької роботи з теми курсової роботи;
 - виховувати стійкий інтерес і любов до обраної професії, потребу в самопізнанні й професійно-педагогічному вдосконаленні.
 - оволодіння методами і формами психолого-педагогічної діагностики, педагогічного прогнозування та планування освітнього процесу;
 - формування соціальних та професійно значущих якостей, світоглядної та громадянської позиції;
 - виконання практичних навчально-методичних, виховних та дослідницьких завдань;
 - вироблення умінь педагогічного керівництва спільною діяльністю родини та громадськості у вихованні дітей;
 - розвиток уміння аналізувати та оцінювати свою діяльність, а також корегувати її на основі рефлексії;
 - поглиблення розуміння сутності основних принципових позицій нової державної освітньої політики та умов її практичної реалізації в Новій українській школі.

Виробнича педагогічна практика в початковій школі сприяє формуванню у студентів таких компетентностей:

- загальних (ЗК):

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 03. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 04. Здатність працювати в команді.

ЗК 05. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 07. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК 08. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

спеціальних (фахових) (СК):

СК 02. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК 03. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'я збережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК 04. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.

СК 06. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК 07. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК 08. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК 09. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК 11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

СК 12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

СК 16. Здатність до прояву індивідуальних особливостей професійного мислення майбутнього вчителя початкової школи, його світоглядних позицій і реалізації практичних умінь, спрямованих на забезпечення творчості та ініціативи в різних видах педагогічної діяльності.

СК 24. Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

Програмні результати навчання

ПР 01. Організувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР 03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПР 04. Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

ПР 06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР 07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР 08. Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР 09. Планувати та організувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог

нормативних документів початкової школи.

ПР 11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

ПР 15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПР 16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

ПР 26. Поглибити та закріпити психолого-педагогічні і фахові знання, застосовувати їх у практичній діяльності вчителя початкової школи; володіти конструктивно-планувальними, комунікативно-навчальними, організаторськими, розвивально-виховними та дослідними вміннями.

Із метою оволодіння різними трудовими функціями професійної діяльності та відповідними фаховими компетентностями практикант у ході реалізації завдань програми виробничої педагогічної практики в закладах початкової освіти повинен оволодіти конструктивно-планувальними, комунікативно-навчальними, організаторськими, розвивально-виховними та дослідницькими вміннями.

Конструктивно-планувальні вміння:

- ✓ планувати та цілеспрямовано добирати засоби, методи і прийоми організації освітнього процесу в 1–4 класах;
- ✓ розробляти плани-конспекти залікових уроків із навчальних предметів у початкових класах, визначати триєдину мету та структурні етапи кожного уроку, передбачати використання наочності, мультимедійних засобів;
- ✓ використовувати ефективні методи та прийоми досягнення поставленої мети;
- ✓ визначати типи вправ і завдань та послідовність їх виконання відповідно до етапів уроку з урахуванням труднощів навчального матеріалу та рівня підготовленості учнів;
- ✓ виготовляти наочні посібники, добирати ілюстративний та роздатковий матеріал;
- ✓ розробляти позаурочні заходи, формулювати їх мету, визначати місце проведення, обладнання, заходи безпеки;
- ✓ планувати режимні процеси;

- ✓ будувати свою практичну діяльність з урахуванням базових позицій сучасної освітньої політики, зокрема Закону України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII; Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» від 21 лютого 2018 р. № 87; Типових освітніх програм для закладів загальної середньої освіти (1-2, класи, затверджених Рішенням Колегії Міністерства освіти і науки України від 22 лютого 2018 р.; 3-4 класи, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 р. № 1273); ключових орієнтирів НУШ;
- ✓ узагальнювати результати виробничої педагогічної практики в закладах початкової освіти та оформлювати звіт.

Комунікативно-навчальні вміння:

- ✓ підтримувати загальнонавчальні контакти «учитель-клас», «учитель-учень», «учень-учитель», «учень-учень», «учитель-батьки», «батьки-учитель»;
- ✓ адаптувати власний професійний досвід до рівня вимог програми навчальних предметів, можливостей загального розвитку учнів та рівня оволодіння програмовим матеріалом;
- ✓ проводити роботу з батьками;
- ✓ визначати об'єкти контролю за різними видами діяльності здобувачів початкової освіти з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей.

Організаторські вміння:

- ✓ забезпечити виконання плану проходження виробничої педагогічної практики в закладах початкової освіти;
- ✓ поєднувати різні форми роботи з дітьми: колективні (фронтальні), групові, індивідуально-групові та індивідуальні – на уроках, у позакласних видах діяльності з урахуванням мети та завдань;
- ✓ проводити дидактичні ігри на уроках, організовувати позаурочні заходи зі школярами;
- ✓ використовувати ефективні методи активізації пізнавальної діяльності учнів молодшого шкільного віку;

Розвивально-виховні вміння:

- ✓ реалізувати освітній, розвивальний та виховний потенціал кожного уроку;
- ✓ з позицій особистісно-орієнтованої моделі шкільної освіти реалізовувати завдання Державного стандарту початкової освіти, Базового навчального плану початкової освіти у ході освітнього процесу;
- ✓ формувати та розвивати різні сфери особистості молодших школярів (інтелектуальну, моральну, емоційно-вольову, пізнавальну, спонукальну, соціально-комунікативну);
- ✓ на уроках і в позаурочній діяльності реалізовувати завдання, спрямовані на національне, гуманістичне, екологічне, моральне, естетичне, патріотичне та інші напрями виховання;
- ✓ розвивати базові якості особистості здобувача початкової освіти: «спостережливість», «допитливість», «відповідальність», «самостійність», «міжособистісну злагоду», «справедливість», «чуйність», «міжособистісне партнерство», «шанобливість», «креативність», «слухняність», «терпеливість», «працелюбність», «розсудливість», «хоробрість», «артистизм» та ін.;
- ✓ формувати ключові компетентності здобувача початкової освіти: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; математичну, екологічну, інформаційно-комунікаційну, громадянську та соціальну, культурну компетентності; інноваційність; навчання впродовж життя; підприємливість та фінансову грамотність.

Дослідницькі вміння:

- ✓ проводити психолого-педагогічне спостереження за здобувачами початкової освіти та узагальнювати результати спостереження;
- ✓ вивчати ставлення дітей до навчання, рівень сформованості базових якостей особистості молодшого школяра;
- ✓ здійснювати методичний аналіз навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння;
- ✓ спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід педагогів ЗЗСО;
- ✓ здійснювати методичний аналіз розвивального середовища та навчально-виховного матеріалу ЗЗСО;
- ✓ вивчати методичну літературу й теоретично осмислювати освітній процес у формі виступів на методичних семінарах, науково-практичних конференціях, круглих столах;
- ✓ практично апробувати теоретичний матеріал, дібраний із метою підготовки доповіді для участі в студентській науковій конференції, публікації статті у збірнику наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету К-ПНУ / інших наукових виданнях України.

1.3.1 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Базами практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта є заклади загальної середньої освіти міста Кам'янець-Подільського та ЗЗСО України, які забезпечують виконання програми практики.

Студенти можуть самостійно, за погодженням з керівником практики та з кафедрою теорії та методик початкової освіти, обирати для себе базу проходження практики і пропонувати її для укладання відповідного договору.

1.3.2 Обов'язки керівників практики та здобувачів вищої освіти

Для безпосереднього керівництва практикою кожного студента відповідно до навчального навантаження викладачів завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти призначає безпосередніх керівників.

Керівник практики здобувача вищої освіти від кафедри:

- контролює кількість здобувачів вищої освіти, які проходять практику;
- до початку практики проводить із здобувачами вищої освіти інструктажі з безпеки життєдіяльності та охорони праці, оформляє відповідні документи;
- бере участь у розподілі здобувачів вищої освіти за місцями практики;
- бере участь у настановних інструктивних нарадах та підсумкових конференціях з питань організації практики;
- контролює своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць практики;
- забезпечує спільно з керівником практики від бази практики високу якість її проходження згідно з програмою;
- контролює забезпечення необхідних умов праці, організації побуту здобувачів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;
- контролює виконання програми практики та дотримання термінів її проведення;
- надає методичну допомогу здобувачам під час виконання ними збору матеріалів до курсової та дипломної роботи; у складанні планів роботи, перевіряє робочу документацію;
- надає консультації, методичну допомогу здобувачам при підготовці до проведення занять, відвідує та оцінює залікові заходи, аналізує їх;

- проводить консультації з обробки зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;
- інформує студентів про порядок подання звітів про практику та їх захисту;
- перевіряє звітну документацію здобувачів-практикантів;
- приймає звіти з практики (у складі комісії);
- здає звіти здобувачів про практику на кафедру;
- готує звіт про проведення виробничої педагогічної практики в закладах початкової освіти.

Керівник практики від бази практики (здійснює загальне керівництво практикою, несе особисту відповідальність за проведення практики):

- розподіляє здобувачів за робочими місцями відповідно до графіку проходження практики, забезпечує ефективність її проходження;
- забезпечує проведення інструктажу з охорони праці, протипожежної безпеки на підприємстві та на робочому місці під час виконання конкретних видів робіт;
- ознайомлює здобувачів з організацією робіт на конкретному робочому місці;
- забезпечує виконання графіків проходження практики в структурних підрозділах ЗСО;
- забезпечує і контролює дотримання здобувачами-практикантами правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- створює необхідні умови для оволодіння здобувачами-практикантами новою технікою, сучасними технологіями та методами організації праці, сприяє підбору матеріалу для виконання курсових та дипломних робіт;
- оцінює якість проходження практики здобувачами, складає на них характеристики з відображенням у них виконання програми практики, якості професійних знань та умінь.

***Обов'язки здобувачів вищої освіти,
які направляються для проходження практики:***

- до початку практики пройти в Університеті інструктаж з охорони праці;
- до початку практики отримати від керівника практики від кафедри направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення

необхідних документів;

- своєчасно прибути на базу практики;
- якісно та у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;
- вести щоденник практики;
- вивчити та суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку ЗЗСО;
- відповідати за виконану роботу та її результати;
- своєчасно виконати програму практики, подати звіт та захистити його у терміни, визначені кафедрою.

1.43МІСТ ПРАКТИКИ

Виробнича педагогічна практика в початковій школі складається з трьох змістових модулів

I змістовий модуль – навчально-методична робота

1. Вивчення й аналіз
 - законодавчих актів, що визначають діяльність закладів освіти, зокрема Конституції України, Закону України «Про освіту», Конвенції про права дитини тощо;
 - нормативно-правових актів, інструктивно-методичних матеріалів, що визначають зміст і завдання освітньої роботи у початковій школі;
 - змісту і вимог Державного стандарту початкової освіти, навчального плану і освітніх програм, підручників для 1-4 класів;
 - критеріїв оцінювання досягнень учнів 1-2, 3-4 класів;
 - нормативних документів із питань безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу;
 - річного плану роботи закладу освіти, наказів адміністрації закладу освіти щодо організації та планування освітнього процесу в початковій школі;
 - Деяких питань організації виховного процесу у 2023/2024 н. р.;
 - Професійного стандарту за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» : затв. наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23 грудня 2020 р. №2736 тощо.
2. Спостереження та аналіз уроків класовода, інших вчителів класу згідно розкладу (1 тиждень проходження практики, орієнтовна кількість 20).
3. Підготовка та проведення пробних уроків згідно розкладу (2 тиждень проходження практики, орієнтовна кількість 20).
4. Підготовка та проведення залікових уроків (3–5 тижні проходження практики, орієнтовна кількість 60), зокрема з:
 - * української мови (9);
 - * літературного читання (12);
 - * математики (12);
 - * Я досліджую світ (8);
 - * мистецтва (6);
 - * дизайн і технології (3);
 - * фізичної культури (9).
5. Участь у роботі методичного об'єднання вчителів початкових класів.

II змістовий модуль – виховна робота

1. Реалізація виховного потенціалу освітнього матеріалу під час проведення уроків.
2. Виконання у період практики обов'язків класовода.
3. Відвідування батьківських зборів, виступ перед батьками з коротким повідомленням морально-етичного характеру та щодо нової освітньої політики держави (НУШ).
4. Участь у виховних заходах ЗЗСО.
5. Підготовка та проведення одного виховного заходу з комплексним самоаналізом за всіма значущими параметрами.
6. Відвідування й аналіз одного уроку однокурсника.
7. Написання самоаналізу одного уроку на вибір.

III змістовий модуль – науково-дослідницька робота

1. Вивчення професійної діяльності, передового педагогічного досвіду класоводів відповідної школи.
2. Вивчення особистості здобувача початкової освіти, що включає здійснення спостереження, проведення діагностики та написання психолого-педагогічної характеристики.
3. Вивчення учнівської групи.
4. Виконання дослідницьких завдань з фахових методик початкової освіти.
5. Підготовка доповіді з актуальних проблем початкової освіти для участі в науково-методичному семінарі, конференції та інших наукових заходах педагогічного факультету.
6. Підготовка та подання до друку статті з актуальних проблем початкової освіти за підсумками проходження виробничої педагогічної практики в закладах початкової освіти у збірник наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету К-ПНУ / інше наукове видання України.
7. Участь у настановній та підсумковій конференціях з виробничої педагогічної практики в закладах початкової освіти.
8. Оформлення та подання на перевірку звітної документації.

1.5 ЕТАПИ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Завдання виробничої педагогічної практики в початковій школі реалізуються у три етапи:

1 – організаційний, 2 – основний, 3 – підсумковий.

I. Організаційний етап

1. **Участь у настановній конференції.** Одержання направлень для проходження практики, настанов щодо її організації. Призначення старост груп у кожен заклад загальної середньої освіти для ведення обліку відвідування студентами практики, складання графіку проведення залікових уроків та виховних заходів.
2. **Ознайомлення** із адміністрацією ЗЗСО, класоводом, класом, функціями вчителя, специфікою організації освітнього процесу в початковій школі, основними нормативними документами, що регламентують роботу початкової школи:
 - Державним стандартом початкової освіти;
 - Типовими освітніми програмами для закладів загальної середньої освіти (1–2, 3–4 класи);
 - Рекомендаціями Міністерства освіти і науки України щодо організації освітнього процесу у ЗЗСО на 2023-2024 н. р.;
 - Деякими питаннями організації виховного процесу у 2023/2024 н. р.;
 - календарним плануванням уроків на I семестр для відповідного класу;
 - планом виховної роботи на I семестр для відповідного класу.
3. **Складання індивідуального плану виробничої педагогічної практики в початковій школі**
4. Вивчення календарного планування уроків та плану виховної роботи у відповідному класі на період практики. Вибір тем залікових уроків і виховного заходу та узгодження дат їх проведення з класоводом та керівниками практики.
5. Вивчення плану роботи методичного об'єднання вчителів початкових класів, педагогічної ради ЗЗСО. Вибір теми для виступу.
6. Ознайомлення з основними формами роботи класовода з батьками, планом проведення батьківських зборів на I семестр. Вибір теми для виступу.

II. Основний етап

1. Спостереження та аналіз особливостей проведення уроків, виховних

- заходів класоводом, вихователем ГПД, учителями-предметниками у відповідному класі (1 тиждень проходження практики).
2. Консультації з класоводом, вчителями класу, керівниками практики щодо виконання завдань практики.
 3. Підготовка (складання планів-конспектів, затвердження їх класоводом/учителем) і проведення пробних уроків (2 тиждень проходження практики).
 4. Підготовка (складання планів-конспектів, затвердження їх класоводом/учителем та керівником практики від кафедри теорії та методик початкової освіти) і проведення залікових уроків (3–6 тижні проходження практики).
 5. Написання одного самоаналізу уроку на вибір.
 6. Підготовка (складання плану-конспекту, затвердження його класоводом/вихователем ГПД та керівником практики від кафедри педагогіки та управління навчальним закладом) і проведення виховного заходу. Написання комплексного самоаналізу позаурочного заходу за всіма значущими параметрами.
 7. Відвідування та аналіз залікових уроків та виховних заходів однокурсників.
 8. Участь у засіданні методичної спільноти вчителів початкових класів у формі виступу на актуальну тему.
 9. Участь у проведенні батьківських зборів у формі виступу на актуальну тему.
 10. Вивчення професійної діяльності, передового педагогічного досвіду класоводів відповідного ЗЗСО.
 11. Відвідування занять курсів за вибором варіативного складника базових навчальних планів початкової освіти, переймання досвіду організації та проведення.
 12. Виконання завдань дослідницького характеру з фахових методик початкової освіти (аналіз використовуваної додаткової навчальної і методичної літератури для учнів та учителів відповідного класу, спостереження, опитування, анкетування, експеримент та ін.).
 13. Вибір теми та підготовка доповіді для участі у студентських наукових конференціях.
 14. Вибір теми та написання статті для публікації у збірнику наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету К-ПНУ / іншому науковому виданні України.
 15. Вивчення особистості учня, складання відповідної психолого-педагогічної характеристики.

16. Вивчення учнівської групи, складання відповідного звіту.

III. Підсумковий етап

1. Написання звіту про виконання програми виробничої педагогічної практики в початковій школі
2. Оформлення, упорядкування та подання на перевірку звітної документації.
3. Участь у звітній конференції за підсумками виробничої педагогічної практики в початковій школі.

1.6 ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточне оцінювання діяльності здобувача освітнього ступеня «бакалавр» під час практики; оцінка звіту; характеристика керівника практики від ЗЗСО; відгук керівника практики від кафедри теорії та методик початкової освіти, від кафедри психології освіти, від кафедри педагогіки та управління навчальним закладом; підсумковий контроль (диференційований залік).

1.7 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1. Діяльність практиканта на уроці.
2. Рівень розвитку професійної компетентності (мовно-комунікативної, предметно-методичної, інформаційно-цифрової, психологічної, емоційно-етичної, педагогічного партнерства, інклюзивної, здоров'язбережувальної, проєктувальної, прогностичної, організаційної, оцінювально-аналітичної, інноваційної, здатності до навчання впродовж життя, рефлексивної).
3. Професійно-педагогічні якості особистості (гуманістичне спрямування (*любов до дітей, емоційна чутливість і емпатія, доброзичливість, опора на позитивне в становленні особистості кожної дитини*), комунікабельність, організаторські схильності, перцептивні здібності (*професійна пильність, спостережливість*), динамізм (*внутрішня енергія, гнучкість, ініціатива*), відповідальність, дисциплінованість, професійне спрямування, креативність, інформаційна здатність, емоційна стійкість (*самовладання, саморегуляція, самоконтроль*), артистизм, інтелігентність, працьовитість тощо).
4. Ступінь і якість виконання завдань практики.
5. Якість оформлення звітної документації. Захист практики.

Зміст критеріїв оцінювання результатів виробничої педагогічної практики в початковій школі

Критерії оцінювання	Рівні, оцінка за національною шкалою			
1. Діяльність практиканта на уроці	недопустимий, незадовільно	критичний, задовільно	допустимий, добре	оптимальний, відмінно
<i>Уміння чітко і зрозуміло визначити мету і завдання уроку</i>	Мета і завдання не поставлені або майже не ставляться	Мета і завдання поставлені, але без будь-якої системи	Мета і завдання не завжди чітко сформульовані	Мета і завдання визначені точно, чітко і ясно
<i>Наявність чіткого плану</i>	План уроку не відповідає елементарним вимогам	План уроку складений за шаблоном	План уроку обґрунтований, але не корегується зі змінами	План уроку обґрунтований і коректується відповідно до умов

Реалізація наміченої мети і завдань у ході освітнього процесу	Мета і завдання уроку не реалізовані	Мета і завдання реалізовані частково	Мета і завдання реалізовані не повністю	Мета і завдання реалізовані повністю
Ступінь розкриття теми, теоретичний рівень викладання матеріалу	Матеріал перенавантажений зайвими фактами, головні теоретичні положення не виділені	Матеріал викладено схематично, узагальнено, непереконливо	Матеріал викладено на переконливих прикладах, конкретних фактах, необхідних аргументах, але не були сформульовані теоретичні висновки	Конкретні факти співвіднесені із загальними теоретичними висновками правильно, головне чітко виділено практикантом, переконливо доведено
Використання наочності, ЕОР, дидактичних матеріалів, дистанційних засобів навчання	Наочні посібники, ЕОР і дидактичні матеріали, дистанційні засоби навчання не використовуються або майже не використовуються	Наочні посібники, ЕОР, дидактичні матеріали, дистанційні засоби навчання використовуються рідко і мало-ефективно	Наочні посібники, ЕОР, дидактичні матеріали, дистанційні засоби навчання обираються раціонально, але не використовуються ефективно	Наочні посібники, ЕОР, дидактичні матеріали, дистанційні засоби навчання обираються і використовуються раціонально і ефективно
Обґрунтованість вибору методів	Методи, які застосовувались, не відповідають меті та завданням уроку, змісту і характеру навчального матеріалу, готовності учнів до засвоєння матеріалу	Методи, які застосовувались, відповідають змісту і характеру навчального матеріалу, але не відповідають меті та завданням уроку, готовності учнів до засвоєння матеріалу	Методи, які застосовувались відповідають змісту і характеру навчального матеріалу, готовності учнів до засвоєння матеріалу, але не відповідають меті та завданням уроку	Методи, які застосовувались відповідають меті та завданням уроку, змісту і характеру навчального матеріалу, готовності учнів до засвоєння матеріалу
Диференційований підхід до учнів	Завдання не диференційовано за обсягом, змістом, складністю; практикант не проводить інструктаж щодо організації роботи	Завдання диференційовані за одним із параметрів (обсяг, зміст і складність), практикант не проводить інструктаж щодо організації роботи	Завдання диференційовані за двома параметрами (обсяг, зміст і складність); практикант проводить інструктаж щодо організації роботи	Завдання диференційовані за обсягом, змістом, складністю; практикант проводить інструктаж щодо організації роботи
Формування умінь самостійної	Робота практиканта не сприяла	Робота з формування умінь	Практикант враховував рівень	У роботі практиканта враховувався

<i>роботи</i>	формуванню умінь самостійної роботи	самостійної роботи учнів велась без урахування сформованості їхньої самостійної роботи	сформованості в учнів умінь самостійної роботи, вказівки давались до шкільних джерел знань	рівень сформованості умінь самостійної роботи учня з позашкільними джерелами знань
<i>Облік і контроль знань учнів</i>	Облік і контроль знань учнів не відповідають елементарним вимогам	Облік і контроль знань учнів ведуться стихійно	Облік і контроль знань учнів не завжди обґрунтовані	Облік і контроль знань учнів обґрунтовані
<i>Якість самоаналізу результатів</i>	Практикант не знаходить у своїй діяльності недоліків	Практикант зазначає частину недоліків, які є, але не може пояснити їхню причину	Практикант відзначив недоліки в роботі та вказав позитивні сторони, але не може їх пояснити	Практикант відзначив недоліки та вказав позитивні сторони, окреслив шляхи удосконалення освітнього процесу
2. Рівень розвитку професійної компетентності (мовно-комунікативної, предметно-методичної, інформаційно-цифрової, психологічної, емоційно-етичної, педагогічного партнерства, інклюзивної, здоров'язбережувальної, проєктувальної, прогностичної, організаційної, оцінювально-аналітичної, інноваційної, здатністю до навчання впродовж життя, рефлексивної).	Студент володіє мовно-комунікативною, предметно-методичною, інформаційно-цифровою, психологічною, емоційно-етичною, педагогічного партнерства, інклюзивною, здоров'язбережувальною, проєктувальною, прогностичною, організаційною, оцінювально-аналітичною, інноваційною, здатністю до навчання впродовж життя, рефлексивною на низькому рівні	Студент володіє мовно-комунікативною, предметно-методичною, інформаційно-цифровою, психологічною, емоційно-етичною, педагогічного партнерства, інклюзивною, здоров'язбережувальною, проєктувальною, прогностичною, організаційною, оцінювально-аналітичною, інноваційною, здатністю до навчання впродовж життя, рефлексивною на середньому рівні	Студент володіє мовно-комунікативною, предметно-методичною, інформаційно-цифровою, психологічною, емоційно-етичною, педагогічного партнерства, інклюзивною, здоров'язбережувальною, проєктувальною, прогностичною, організаційною, оцінювально-аналітичною, інноваційною, здатністю до навчання впродовж життя, рефлексивною на достатньому рівні	Студент вільно володіє мовно-комунікативною, предметно-методичною, інформаційно-цифровою, психологічною, емоційно-етичною, педагогічного партнерства, інклюзивною, здоров'язбережувальною, проєктувальною, прогностичною, організаційною, оцінювально-аналітичною, інноваційною, здатністю до навчання впродовж життя, рефлексивною

3. Професійно-педагогічні якості особистості	Особистісними характеристиками є недисциплінованість, пасивність, відсутність професійної спрямованості тощо	Особистісними характеристиками є недисциплінованість, недосконалий прояв професійної спрямованості, емоційна скутість і невпевненість	Особистісними характеристиками є гуманістична спрямованість, відповідальність, дисциплінованість, інтелігентність, працьовитість, професійна спрямованість, емоційна скутість і невпевненість	Продемонстровано високий рівень психолого-педагогічної майстерності (гуманістична спрямованість, комунікабельність, організаторські схильності, перцептивні здібності, динамізм, відповідальність, дисциплінованість, професійна спрямованість, креативність, інформаційна здатність, емоційна стійкість, артистизм, інтелігентність, працьовитість тощо
4. Ступінь і якість виконання завдань практики	Здобувач вищої освіти не виконав програму практики. Аналіз занять та орга вивчення особистості здобувача початкової освіти, учнівської групи методично неправильні. Залікові уроки і виховний захід не проведено. Матеріали опису професійної діяльності / передового педагогічного досвіду класовода ЗЗСО, статті, доповіді не підготовлено або їх зміст запозичено з Інтернету без особистого опрацювання	Здобувач вищої освіти виконав програму практики в неповному обсязі, в ході виконання завдань допущено значні помилки. Проведення залікових уроків і виховного заходу викликає значні труднощі. Аналіз уроків та організація вивчення особистості здобувача початкової освіти поверхові, неусвідомлені. Опис професійної діяльності / передового педагогічного досвіду класовода ЗЗСО, стаття, доповідь не відповідає вимогам до змісту та технічного оформлення	Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики, проте в ході виконання завдань допущено помилки. Проведення залікових уроків і виховного заходу з опорою на план-конспект, сценарій. В аналізі уроків та процедурі вивчення особистості здобувача початкової освіти, учнівської групи допускалися помилки. Опис професійної діяльності / передового педагогічного досвіду класовода ЗЗСО, стаття, доповідь оформлена відповідно до вимог, але зі деякими огріхами	Усі завдання практики виконано у повному обсязі. Аналіз і проведення залікових уроків, виховного заходу, процедури вивчення особистості здобувача початкової освіти, учнівської групи усвідомлене, емоційне, методично правильне. Опис професійної діяльності / передового педагогічного досвіду класовода ЗЗСО, стаття і доповідь відповідають вимогам до змісту та технічного оформлення

<p>5. Якість оформлення звітної документації. Захист звіту практики</p>	<p>Звітна документація оформлена частково. Частина обов'язкових елементів звіту та щоденник відсутні. Здобувач не захистив звіт у визначені терміни</p>	<p>Звітна документація не повністю оформлена або зі помилками; представлений звіт відповідає вимогам програми практики, але з певними огріхами у структурі та змісті, відсутні пропозиції щодо її удосконалення. Щоденник містить не повний аналіз змісту роботи. Захист звіту на підсумковій конференції поверховий, з помилками</p>	<p>Звітну документацію подано у встановлений термін, зміст звіту містить результати виконання усіх завдань практики та пропозиції щодо її удосконалення, але оформлений зі деякими огріхами; у щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження педагогічної практики в початковій школі. Захист звіту на підсумковій конференції аргументований, але зі деякими неточностями</p>	<p>Звітну документацію подано у встановлений термін, зміст звіту містить результати виконання усіх завдань практики та пропозиції щодо її удосконалення; у щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження педагогічної практики в початковій школі. Впевнено й аргументовано представлено звіт на підсумковій конференції</p>
--	---	---	---	---

1.8 ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1. **Звіт про виконання програми виробничої педагогічної практики в початковій школі** (див. Додаток Б.1, Б.2).
2. **Щоденник практики** (див. Додаток В).
3. **Відомості про виконання навчально-методичної роботи** (див. Додатки Г.1–Г.8):
 - клас, прізвище, ім'я, по батькові класовода та вихователя, список учнів;
 - розклад уроків і календарно-тематичне планування на період практики у відповідному класі;
 - зошит психолого-педагогічних спостережень з аналізами уроків класовода (1 тиждень проходження практики), щоденними записами практиканта про виконувану роботу;
 - плани-конспекти залікових уроків* (3–5 тижні проходження практики, по одному з кожного предмета початкової школи).

*Плани-конспекти залікових уроків подаються разом з дидактичними, наочними, відео- та фотоматеріалами. Плани-конспекти залікових уроків з образотворчого мистецтва та Дизайн і технології мають містити демонстраційний зразок практиканта та кращі учнівські роботи.

Відомості про виконання виховної роботи (див. Додатки Д.1–Д.6):

- план виховної роботи на II семестр у відповідному класі;
 - план-конспект виховного заходу з самоаналізом;
 - аналіз одного відвіданого уроку (на вибір);
 - самоаналіз одного уроку (на вибір) і педагогічної практики в початковій школі.
4. **Відомості про виконання науково-дослідницької роботи** (див. Додатки Е.1–Е.5):
 - опис професійної діяльності / передового педагогічного досвіду класовода відповідного ЗЗСО (план опису див. Додатки Е.2, Е.3);
 - опис спостережень, експериментів, анкетувань з дослідницької проблеми;
 - стаття, текст доповіді до наукової конференції (вимоги до змісту та технічного оформлення наукової статті див. Додатки Е.4, Е.5);
 - виконання завдань з психології (звіт про вивчення особистості учня, звіт про вивчення учнівської групи, див. Додатки Ж.1–Ж.3).

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Матеріали виробничої педагогічної практики в початковій школі мають бути набрані на комп'ютері.

Папка зі звітними документами повинна мати титульну сторінку (*див. Додаток А*), що містить підписи керівників практики із зазначенням посади, наукового ступеня, вченого звання, ПІБ.

Оформлення звіту здобувача вищої освіти повинне відповідати таким вимогам:

- обсяг звіту складає довільну кількість сторінок комп'ютерного набору (але не менше 5 сторінок);
- текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 25 мм, правого – 10 мм;
- титульна сторінка оформляється за встановленою формою (*див. Додаток Б.1*).

Звіт повинен містити відомості про виконання здобувачем освітнього ступеня «бакалавр» усіх розділів програми практики. Обов'язковим є наявність висновків та пропозицій, складених практикантом на основі аналізу освітнього процесу.

Розділи й окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності та конкретизовані (*див. Додаток Б.2*).

На останній сторінці звіту ставиться дата і підпис практиканта, оцінки і підписи безпосереднього керівника практики від закладу ЗЗСО, керівників практики від кафедри теорії та методик початкової освіти, кафедри педагогіки та управління навчальним закладом і кафедри психології освіти. Загальна оцінка виставляється керівником практики від випускової кафедри теорії та методик початкової освіти згідно з рішенням комісії з захисту.

Зразки оформлення звітної документації подано у додатках (*див. Додатки А, Б, В, Г, Д, Е, Ж*)

Звітну документацію здають провідному фахівцеві навчального відділу з організації практики педагогічного факультету у триденний термін після її завершення.

Час та місце проведення підсумкової конференції (захист практики) оголошується додатково.

1.9 МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Оцінка за проходження виробничої педагогічної практики в початковій школі є комплексною. Пропонується наступне співвідношення вагомості головних об'єктів оцінювання під час практичної діяльності здобувача освітнього ступеня «бакалавр»: навчально-методична робота (60 балів), виховна (10 балів), науково-дослідницька (10 балів), виконання завдань з психології (10), якість підготовки звітної документації та захист основних положень змісту виробничої педагогічної практики в закладах початкової освіти на підсумковій конференції (10 балів).

№	Вид звітної роботи				Максимальна кількість балів	Примітка Оцінка за шкалою ECTS
1	Навчально-методична:	Назва дисципліни	Кількість залікових уроків	Мах бал	60	A (56-60) B (51-55) C (46-50) D (41-45) E (36-40) FX (31-35) F (30 і менше)
	проведення залікових уроків	Українська мова	14	10		
		Літературне читання	14	10		
		Математика	20	10		
		Я досліджую світ	12	10		
		Мистецтво	8	10		
		Дизайн і технології	4	5		
	Фізична культура	12	5			
2	Виховна				10	A (10) B (9) C (8) D (7) E (6) FX (5) F (4 і менше)
3	Науково-дослідницька				10	
4	Виконання завдань із психології				10	
5	Якість підготовки звітної документації. Захист практики				10	
Всього					100	

Загальна підсумкова оцінка за практику виставляється у відомості обліку успішності та індивідуальному навчальному плані здобувача за двома шкалами оцінювання: національною і шкалою ECTS.

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100 і більше	A (відмінно)	Відмінно
82–89	B (дуже добре)	Добре
75–81	C (добре)	

67–74	D (задовільно)	Задовільно
60–66	E(достатньо)	
35–59	FX (незадовільно з можливістю повторного захисту)	Незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики)	

1.10 ПОРЯДОК ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

- Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики.

Формою звітності за практику є письмовий звіт.

Письмовий звіт разом із іншими документами (щоденник та ін.) подається на рецензування керівникам практики від випускової кафедри, кафедри педагогіки та управління навчальним закладом, кафедри психології освіти. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівниками практики звіт у друкованому вигляді подається на захист.

Щоденник практики – документ, що відображає поточну діяльність студента, етапи виконання завдань.

Щоденник є частиною звіту студента.

Звітні матеріали виробничої практики студентів (щоденник, звіт) зберігаються на випусковій кафедрі впродовж трьох років.

- Звіт з практики захищається здобувачем у комісії, призначеній завідувачем кафедри, факультетським керівником практики зі спеціальності 013 Початкова освіта. До складу комісії входять три особи: керівники практики від випускової кафедри, кафедри педагогіки та управління навчальним закладом, кафедри психології освіти і, за можливості, від бази практики, а також викладачі дисциплін фахової підготовки.

Комісія оцінює результати практики здобувачів за дворівневою шкалою оцінювання у терміни, встановлені відповідним Наказом про проведення практики здобувачів в К-ПНУ впродовж перших десяти календарних днів після завершення практики.

Місце, час і форма приймання заліку з практики визначається деканатом факультету і доводиться до відома здобувачів та керівників практики.

У здобувачів заочної форми навчання комісія може приймати

залік з практики в період сесії, яка проходить після практики. Конкретна дата складання заліків з практики визначається в наказі ректора про направлення на практику.

3. Результати заліку із практики враховують:
 - оцінку результатів виробничої роботи, поданої в характеристиці керівника практики від бази практики;
 - оцінку за оформлення звіту, щоденника;
 - презентації здобувачами вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту;
 - відповіді на запитання членів комісії із захисту практики;
 - відгуки та спостереження керівників практики від випускової кафедри, кафедри педагогіки та управління навчальним закладом, кафедри психології освіти, зафіксовані у щоденнику;
 - додаткові умови оцінювання результатів практики від випускової кафедри теорії та методик початкової освіти: діяльність практиканта на уроці; рівень розвитку професійної компетентності; професійно-педагогічні якості особистості; ступінь і якість виконання завдань практики; якість оформлення звітної документації. Захист практики.
4. Оцінка за практику вноситься у відомість обліку успішності здобувача, в залікову книжку / індивідуальний навчальний план здобувача за підписом голови комісії та враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії разом із його оцінками за результатами підсумкового семестрового контролю.
5. Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надане право на проходження практики повторно за умов, визначених К-ПНУ та погоджених із базою практики.

1.11 ОХОРОНА ПРАЦІ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1.11.1 ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Загальні положення.

- 1.1. Практика є невід'ємною складовою частиною процесу професійної підготовки студентів в Університеті та проводиться на оснащених відповідним чином базах Університету.
- 1.2. Практика студентів Університету проводиться на базах, які мають відповідати вимогам нормативно-правових актів з охорони праці.
- 1.3. Студенти можуть бути направлені на практику тільки на ті бази, з якими Університет завчасно уклав договір на її проведення за встановленою формою.
- 1.4. До початку проведення практики повинно бути проведено обстеження робочих місць студентів-практикантів відповідальними за організацію проведення практики особами.
- 1.6. Обов'язковою умовою допущення студентів до проходження практики є проходження ними вступного інструктажу з охорони праці під час трудового і професійного навчання та оформлення його у бланку реєстрації з підписами особи, яка проводила інструктаж та особи, яку інструктували.

2. Вимоги безпеки під час практики.

- 2.1. Під час прибуття на базу практики студент-практикант повинен отримати вступний інструктаж з охорони праці та первинний інструктаж на робочому місці та поставити підпис у відповідних журналах інструктажу.
- 2.2. Студент має бути ознайомлений про те, що під час виконання професійних обов'язків на нього можуть впливати такі шкідливі або небезпечні чинники, як:
 - висока психофізіологічна напруга;
 - висока концентрація уваги;
 - небезпека ураження електрострумом;
 - небезпека виникнення загорань та пожеж;
 - порушення параметрів мікроклімату, передбачених для навчальних приміщень;
 - довготривалі статичні навантаження.
- 2.3. Студент-практикант повинен виконувати тільки ту роботу, яка йому доручена згідно з програмою практики.
- 2.4. У разі притягнення практиканта до робіт, які не передбачені програмою практики, йому слід негайно доповісти про це керівнику практики.

3. Під час практики не допускається:

- 3.1. Не виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку установи, зокрема, запізнюватися на роботу.
- 3.2. Пропускати або не проводити визначені програмою практики уроки та зривати освітній процес.
- 3.3. Залишати робоче місце без дозволу керівника практики, учителя, директора ЗЗСО.
- 3.2. Відволікати від роботи педагогічних працівників, які його оточують, заважати освітньому процесу.
- 3.3. Залишати учнів, з якими він проводить навчальні заняття, позакласну діяльність без нагляду.
- 3.4. Під час занять у навчальному кабінеті виконувати роботу, яка не передбачена розкладом і планом занять.
- 3.5. У процесі виникнення недоліків у роботі обладнання та приладів (комп'ютера, ксерокса, побутових приладів тощо) самостійно або разом з учнями їх ліквідувати, натомість негайно повідомити керівника закладу, учителя та припинити роботу до усунення недоліків.
- 3.6. Під час встановлення порушень вимог охорони праці в приміщенні для занять, розпочинати чи продовжувати роботу з учнями до усунення недоліків, які загрожують їхньому життю та здоров'я, зобов'язаний повідомити керівника закладу освіти про причини відміни занять у кабінеті.
- 3.7. Виконувати будь-які види ремонтних робіт на робочому місці учня чи в приміщенні. Ремонт виконується спеціально підготовленим персоналом закладу (електромонтером, слюсарем, електромеханіком).

4. Студент-практикант зобов'язаний:

- 4.1. Уживати заходи дисциплінарного впливу до учнів, які свідомо порушують правила безпечної поведінки під час занять.
- 4.2. Повідомляти керівника закладу про недоліки в забезпеченні охорони праці, які знижують рівень безпеки життєдіяльності людини (норми освітленості, травмонебезпеки обладнання, інструментів тощо).
- 4.3. Прийняти екстренні заходи під час погіршення стану здоров'я учня (запаморочення, втрата свідомості, кровотеча з носа тощо), надати йому необхідну першу (долікарську) допомогу та викликати медичного працівника;
- 4.5. Дбати про особисту безпеку, повідомляти, якщо потрібно, про погіршення стану власного здоров'я під час робочого процесу.

1.11.2 ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

1. Загальні положення.

- 1.1. Із метою забезпечення повної безпеки життя і здоров'я дітей необхідно ретельно дотримуватись техніки безпеки, санітарно-гігієнічних вимог, правил пожежної і електробезпеки, дорожнього руху, поведінки дітей на уроках, під час виконання робіт, проведення масових заходів, екскурсій і прогулянок.
- 1.2. Під час практики студент відповідає за життя і здоров'я дітей.
- 1.3. Необхідно вжити всіх заходів для усунення небезпечних ситуацій, проявляти максимум уваги до учнів.
- 1.4. Під час практики постійно стежити за станом здоров'я дітей, знати учнів з вадами здоров'я; у випадку захворювання дитини викликати лікаря і батьків.
- 1.5. Необхідно регулярно проводити з учнями різні види інструктажів про дотримання правил ТБ, БЖД під час уроків, на перервах, у позаурочний час.
- 1.6. Провести позакласні виховні заходи з питання безпеки життєдіяльності.

2. Забезпечення БЖД учнів у приміщеннях.

- 2.1. Здійснювати повсякденний нагляд за станом обладнання, меблів.
- 2.2. Підставки для квітів повинні бути стійкими; не дозволяється розміщувати квіти на шафах, на стінах, підвіконнях.
- 2.3. Не забивати цвяхи чи інші гострі предмети на рівні зросту дітей.
- 2.4. Необхідно здійснювати щоденне вологе прибирання і регулярно провітрювання класної кімнати; стежити за чистотою вікон, занавісок; ніщо не повинно перешкоджати доступу світла в класну кімнату.
- 2.5. Навчальне обладнання, знаряддя праці слід зберігати в спеціально відведених безпечних місцях.
- 2.6. У класі розмістити стенди з правилами пожежної безпеки та дорожнього руху.

3. Дотримання правил ТБ на уроках «Я досліджую світ», «Дизайн і технології»

- 3.1. Перед початком роботи варто детально проінструктувати дітей з кожного виду навчального завдання.
- 3.2. Інструктаж супроводжувати показом безпечних прийомів роботи.
- 3.3. Після інструктажу слід шляхом часткового показу дій дітьми переконатись, що вони засвоїли правила і вимоги безпеки.
- 3.4. У процесі роботи з ножицями необхідно ретельно стежити, щоб діти правильно їх тримали (направленими від себе від сусіда, від очей

тощо).

- 3.5. Ножиці повинні бути з тупими кінцями і зберігатись у спеціальній коробці чи пеналі.
- 3.6. Під час роботи з тканиною треба стежити, щоб діти користувались наперстком, не використовували іржаві голки.
- 3.7. Необхідно зберігати голки, булавки в спеціальних коробках, подушечках.
- 3.8. Уважно стежити, щоб діти не брали булавки, голки до рота, не прикріпляли до одягу, не кидали на підлогу.
- 3.9. У випадку поранення необхідно надати дитині першу медичну допомогу або викликати лікаря.
- 3.10. У класній кімнаті (майстерні) мати аптечку з набором медикаментів для надання першої медичної допомоги.

4. Дотримання правил БЖД на уроках фізкультури.

- 4.1. Перед уроком ретельно перевірити стан спортивного залу чи майданчика.
- 4.2. Перед уроком у залі необхідне вологе прибирання, дотримання чистоти та порядку упродовж уроку.
- 4.3. Спортивне обладнання повинно бути справним, надійно закріпленим, зберігатись у безпечному місці.
- 4.4. Уроки фізкультури слід проводити в спортивному одязі, взутті відповідно до пори року.
- 4.5. Слід навчати учнів безпечного виконання фізичних вправ, дотримання дисципліни і правил поведінки, сумлінного виконання всіх команд учителя.
- 4.6. Необхідно стежити за дозуванням фізичних вправ, станом здоров'я дітей, знати дітей з ослабленим здоров'ям.
- 4.7. Здійснювати страхування учнів під час виконання фізичних вправ.
- 4.8. Діти, тимчасово звільнені від занять, зобов'язані бути присутніми в спортивному залі чи на майданчику.
- 4.9. Користуватися спортивним обладнанням та інвентарем без дозволу вчителя учням забороняється.
- 4.10. У спортивному залі необхідно мати аптечку з набором медикаментів для надання першої медичної допомоги.

5. Дотримання правил ТБ під час використання ІКТ

- 6.1. Перед роботою провести інструктаж з ТБ на робочому місці.
- 6.2. Користуватись електрообладнанням дозволяється тільки за надійного заземлення корпусу.

- 6.3. Перед початком роботи необхідно включити систему кондиціонування повітря в приміщенні.
- 6.4. Необхідно правильно відрегулювати освітлення робочого місця.
- 6.5. На екран діти повинні дивитись під прямим кутом, а не збоку.
- 6.6. Під час роботи не допускаються сторонні розмови, подразнюючі шуми.
- 6.7. Усі кабелі слід вставляти і виймати тільки при вимкненій апаратурі.
- 6.8. За появи будь-яких несправностей або запаху горілого слід повідомити відповідального за електрообладнання.
- 6.9. Після закінчення роботи необхідно привести в порядок робоче місце, вимкнути електропостачання.

7. Охорона життя і здоров'я дітей при проведенні екскурсій, прогулянок

- 7.1. Перед екскурсією вчителів необхідно відвідати і оглянути її об'єкт, вибрати місце для безпечного розміщення дітей.
- 7.2. До виходу на об'єкт учитель разом з представником адміністрації школи проводить інструктаж учнів з ТБ, правил дорожнього руху.
- 7.3. На об'єктах, якщо там працюють люди, учнів інструктує керівник або досвідчений працівник.
- 7.4. Екскурсію необхідно проводити за чітким планом, затвердженим керівником школи, дотримуючись часу (40–50 хв).
- 7.5. Не можна дозволяти учням під час екскурсії наближатись, торкатись окремих видів обладнання, транспортних засобів, загонів для свійських чи диких тварин.
- 7.6. Необхідно бути дуже уважним до сигналів, які подаються персоналом, не відволікати працівників своїми розмовами.
- 7.7. Не можна допускати порушення дисципліни з боку дітей, відлучення з місця екскурсії чи прогулянки, ігор, бешкетництва.
- 7.8. Важливо продумати організований відпочинок дітей після екскурсії і місце його проведення.
- 7.9. Шлях до місця екскурсії і повернення повинен бути найкоротшим, безпечним, з пунктами відпочинку, з мінімальною кількістю переходів через проїзні частини доріг.
- 7.10. З класом в 30 осіб вирушають 2 керівники, призначені директором чи заступником директора школи.
- 7.11. Перед виходом, після привалів, перед поверненням необхідно перерахувати дітей.
- 7.12. Колону дітей формують з урахуванням, що на початку і в кінці потрібно поставити пари найбільш дисциплінованих, уважних учнів.

- 7.13. Під час руху колони дорослі повинні знаходитись у голові і в кінці з сигнальними червоними прапорцями.
- 7.14. Екскурсійне обладнання ретельно продумується і відбирається, рівномірно розподіляється між дорослими і дітьми з умовою, що максимальна вага для дітей не повинна перевищувати 3 кг.
- 7.15. Забороняється збір дітьми невідомих плодів, ягід, грибів, рідкісних об'єктів природи; забороняється пити воду з відкритих джерел.
- 7.16. У випадку виникнення небезпечних ситуацій, захворювання або травмування дітей, екскурсія призупиняється, діти відводяться в безпечне місце, а потерпілому надається перша медична допомога, при необхідності його направляють у найближчий медичний пункт, повідомляють про випадок та стан дитини директора школи, батьків.
- 7.17. Передбачати надзвичайні ситуації, пов'язані із порушенням спокою громадського порядку, а також через сучасну ситуацію в Україні.

1.12 СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабюк Т. Й., Гордійчук М. С., Попова О. Ю. Методика навчання освітньої галузі «Мови і літератури» : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Друк-сервіс, 2017. 142 с.
2. Бабюк Т. Й., Довгань О. С. Методика навчання освітньої галузі «Природознавство» : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Друк-Сервіс, 2017. 99 с.
3. Бабюк Т. Й. Наступність у вихованні здорового способу життя старших дошкільників та молодших школярів : монографія. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2014. 220 с.
4. Бех І. Д. Виховання особистості : підручник. Київ : Либідь, 2008. 848 с.
5. Богданович М.В. Методика викладання математики в початкових класах: навч. посіб. / М.В. Богданович, М.В. Козак, Я.А. Король. [4-е вид., перероб. і доп.]. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2016. 368 с.
6. Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2011. 248 с.
7. Власова О. І., Марушкевич А. А. Основи психології та педагогіки : підручник. 2-ге вид., переробл. Київ : Знання, 2011. 333 с.
8. Волошина Г. П. Особливості уроків читання та літературознавча пропедевтика у початковій школі : посібник [для студентів та учителів початкових класів]. Умань : [б. в.], 2011. 126 с. (е. к.) URL: https://dspace.udpu.edu.ua/.../Osoblyvosti_urokiv_chytannia
9. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. Київ : ДОВ Вінниця, 2008. 278 с.
10. Гребенькова А. О. Довідник класного керівника : 1–4 класи. Харків : Ранок, 2006. 192 с.
11. Державний стандарт початкової освіти. Учитель початкової школи. 2018. № 4 (вкладка). С. 1–16.
12. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. [2-е вид., допов.]. Київ : Академвидав, 2012. 352 с.
13. Дорож І. А., Ковальчук А. Ф. Методика навчання освітньої галузі «Технології» : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2018. 264 с.
14. Досяк І. М. Нестандартні уроки з використанням інноваційних технологій. 1–4 класи. Харків : Основа, 2007. 160 с.
15. Дуткевич Т. В. Загальна психологія: теоретичний курс : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2015. 432 с.
16. Електронні підручники для 1, 2, 3, 4 кл. закладів загальної середньої освіти. URL: https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php

17. Забашта Н. О., Шматько Н. О. Організація прогулянок у групі подовженого дня в 1–4 класах. Харків : Ранок, 2010. 176 с.
18. Загальна психологія : підручник / за заг. ред. академіка С. Д. Максименка. 2-ге вид., переробл. і допов. Вінниця : Нова книга, 2004. 704 с.
19. Інноваційні технології навчання української мови та літературного читання в початковій школі : навч. посіб. / заг. ред. Н. В. Гудими. Кам'янець-Подільський : Друк-сервіс, 2018. 168 с.
20. Каніщенко А. П. Методика навчання української мови в початковій школі : лекційно-практичний курс із дисципліни. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. Кн. 1 : Методика вивчення мовної теорії ; методика розвитку усного і писемного зв'язного мовлення. 176 с.
21. Каніщенко А. П. Методика навчання української мови в початковій школі : лекційно-практичний курс із дисципліни. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. Кн. 2 : Методика навчання грамоти ; методика літературного читання. 256 с.
22. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання : навч. посіб. (для студ. пед. вузів). Київ : Вища школа, 2005. 313 с.
23. Кизим О. П. Організація роботи групи подовженого дня в 1–4 класах. Харків : Ранок, 2010. 144 с.
24. Качак Т. Б. Літературна освіта молодших школярів: Навчально – методичний посібник. Івано-Франківськ. 2017. 44 с. URL : <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/2075/1/Качак%20Т.%20Літературна%20освіта.pdf>
25. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва : підручник. Київ : Академія, 2016. 352 с. (Альма-матер).
26. Коваль Л.В., Скворцова С.О. Методика навчання математики: теорія і практика: Підручник для студентів за спеціальністю 6.010100 «Початкове навчання», освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр” [2-ге вид., допов. і переробл.] Харків: ЧП «Принт-Лідер», 2011. 414 с. URL:<http://bdpu.org:8080/bitstream/123456789/254/1/Koval%20L.V.%20%20Skvortsova%20S.O.%20Metodyka%20navchannya%20matematyky%20v%20pochatkoviy%20shkoli.Teoriya%20i%20praktyka.pdf>
27. Котик Т. М. Методика літературної освіти молодших школярів : Опорні конспекти лекцій для студентів заочної форми навчання спеціальності «Початкова освіта». Івано-Франківськ. 2014. 73 с. URL : <http://194.44.152.155/elib/local/3253.pdf>
28. Красовська О. О. Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі : навч. посіб. Львів : Новий світ – 2000, 2015. 292 с.
29. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка : підручник. Київ : Знання, 2007. 448 с.
30. Кукалець М. В. Методика викладання природознавства у початковій школі : навч.-метод. посіб. за модульно-рейтинговою системою

- навчання студентів спеціальності «Початкова освіта»: навч. посіб. Львів. Новий Світ – 2000, 2014. 223 [1] с.
31. Лобова О. В. Уроки музичного мистецтва в 1 кл. : метод. посіб. Київ : Школяр, 2013. 120 с.
 32. Лобова О. В. Уроки музичного мистецтва в 2 кл. : метод. посіб. Київ : Школяр, 2013. 120 с.
 33. Лобова О. В. Уроки музичного мистецтва в 3 кл. : метод. посіб. Київ : Школяр, 2014. 112 с.
 34. Лобова О. В. Уроки музичного мистецтва в 4 кл. : метод. посіб. Київ : Школяр, 2015. 104 с.
 35. Людина і світ з методикою викладання. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2013. 100 с.
 36. Матвієнко О. В. Виховання молодших школярів: теорія і технологія : посібник. Київ : Стилос, 2006. 543 с.
 37. Методика навчання української мови в початковій школі : навч.-метод. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. М. С. Вашуленка. Київ : Літера ЛТД, 2011. 364 с.
 38. Ткачук Г. Методика позакласного читання у початкових класах : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Сисин О. В., 2010. 264 с.
 39. Масол Л. М. Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво». 205 с. URL: https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php
 40. Моделювання портфоліо педагога : навч.-метод. посіб. / уклад. Н. В. Бахмат. 2-ге вид., переробл. і допов. Кам'янець-Подільський : Буйницький О. А., 2014. 72 с.
 41. Морозова З. В. Група продовженого дня : метод. посіб. для вихователя. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. 160 с.
 42. Московчук Л. М. Педагогічна практика в початковій школі: програма і методичні рекомендації до організації та проведення практики здобувачів рівня вищої освіти «бакалавр» спеціальності 013 Початкова освіта : навч.-метод. посіб. 2-е вид., випр. і допов. / редкол.: Московчук Л. М. (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський, 2020. 112 с.
 43. Московчук Л. М. Українська духовна музика : навч.-метод. комплекс (програма, методичний посібник, нотохрестоматія) для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів та недільних шкіл. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. 704 с. + Додаток. Репродукції ікон. 72 іл.
 44. Навчально-виховні заняття в групі подовженого дня / упоряд. О. Л. Співак. Харків : Ранок-НТ, 2007. 176 с.
 45. Настільна книга молодого вчителя початкової школи / авт.-уклад. : М. О. Новожилова, Л. М. Яськова. Харків : Ранок, 2009. 288 с.
 46. Наступність дошкільного навчального закладу і початкової школи у вихованні дітей : навч.-метод. посіб. / В. І. Кононенко [та ін.] ; за ред. проф. Н. В. Лисенко. 2-ге вид. Київ : Слово, 2013. 296 с.

47. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / zag. red. N. M. Bibik. Kyiv : Vydavnychij dim «Plejadi», 2017. 206 s.
48. Odincova G., Kodlyuk Ya. Cikave movoznavstvo v pochatkovij shkoli : posibnik dla vchytelja pochatkovykh klasiv. Ternopil : Pidruchnyky i posibnyky, 2013. 208 s.
49. Omeljanenko V. L., Kuz'min'skij A. I. Teorija i metodyka vichovannja : navch. posib. Kyiv : Znannja, 2008. 415 s.
50. Onoprienko O. V. Instrumntarij ocnjuvannja rezul'tativ kompetentnisno orijentovanogo navchannja molodshykh shkoljariv: metodychnij posibnik/ Onoprienko Kyiv : KONVI PRINT, 2020. 72 s. URL: https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php
51. Palijchuk O. M. Metodyka navchannja kaligrafichnogo pys'ma: Navchальний posibnik. Chernivci : Bukrek, 2010. 344 s.
52. Palijchuk O., Prokop I. Metodyka navchannja osvithnoji galuzi «Matematyka» v pochatkovij shkoli : navch. posib. Chernivci : Chernivec. nac. un-t, 2017. Ch. 1. 224 s.
53. Palychev'skij S. S. Pedagogika : navch. posib. 3-te vid. Kyiv : Karavela, 2016. 496 s.
54. Palyshkova I. O. Pedagogika: profesiino pedagogichna kul'tura vchytelja : navch. posib. Kyiv : Slovo, 2011. 192 s.
55. Pashchenko M. I., Krasnohtan I. V. Pedagogika : navch. posib. Kyiv : Centr uchbovoj literatury, 2017. 228 s.
56. Pechers'ka E. P. Uroky muzyky v pochatkovykh klasakh : navch. posib. Kyiv : Libid', 2001. 272 s.
57. Profesiina kompetentnist' vchytelja pochatkovykh klasiv : navch.-metod. posib. dla vchyteliv / avtory-uporjad.: V. S. Bereka, A. V. Galas. Kharkiv : Ranok, 2018. 496 s.
58. Rodinne vichovannja: shkola i sim'ja – vichovuemo razom. Kyiv : Shkyl'nyj Svit, 2007. 104 s. (B-ka «Shkyl'nogo svitu»).
59. Rostov'skij O. Ya. Metodyka vycladannja muzyky u pochatkovij shkoli. Ternopil : Navchальna knyha – Bogdan, 2001. 216 s.
60. Rostov'skij O. Ya. Teorija i metodyka muzychnoji osvithi : navch.-metod. posib. Ternopil : Navchальna knyha – Bogdan, 2011. 640 s.
61. Savchenko O. Ya. Vichovnyj potencijal pochatkovoji osvithi : posibnik dla vchyteliv i metodystiv pochatkovogo navchannja. 3-te vid., bez zmin. Kyiv : Bogdanova A. M., 2009. 226 s.
62. Savchenko O. Ya. Metodyka chytannja u pochatkovykh klasakh : posibnik dla vchytelja. Kyiv : Osvitha, 2007. 334 s.
63. Skvorcova S. O. Nова українська школа: metodyka navchannja matematyky u 1–2 klasakh zakladiv zagal'noji seredn'oji osvithi na zasadaх iнтегратывного i kompetentnisnogo pidhodyv : navch.-metod. posib. / Svithlana Skvorcova, Oksana Onoprienko. Kharkiv : Vid-vo «Ranok», 2019. 352 s. URL: https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php

64. Скворцова С. О. Нова українська школа: методика навчання математики у 3–4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів : навч.-метод. посіб. / С. О. Скворцова, О. В. Онопрієнко. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 320 с.
URL: https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php
65. Сухарева Л. С. Батьківські збори в початковій школі. Харків: Основа, 2007. 144 с. (Серія «Класний керівник»).
66. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти 1–2 класи + Закон України «Про освіту» + Державний стандарт початкової освіти. Київ : Освіта-Центр плюс, 2018. 240 с.
67. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf>
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Shiyana.pdf>
68. Тлумачний словник шкільної лексики (початкова школа) / автори-укладачі : Н. В. Гудима, Н. В. Мелекесцева. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 120 с.
69. Федорчук В. В. Педагогічні технології в початковій школі : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д. Г., 2014. 268 с.
70. Чабайовська М. І. Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Мальва ОСО, 2010. 210 с.
71. Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Кальчук М. І. Програма курсу українознавства за вибором «Я люблю Україну» (1-4 класи). *Початкова школа*. 2016. № 9. С. 39-48.
72. Черкасов В. Г. Теорія і методика музичної освіти : навч. посіб. Київ : Академія, 2016. 240 с. (Альма-матер)
73. Шевців З. М. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 384 с.
74. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2001. Ч. 1. 272 с.
75. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2002. Ч. 2. 248 с.
76. Шквир О. Л. Актуальні проблеми початкової освіти : навч. посіб. Хмельницький : ХГПА, 2013. 192 с.
77. Я люблю Україну. 2 клас : методичний посібник для вчителя / авт.-упор.: Чабайовська М.І., Омельченко Н.М., Синільник В.В. Тернопіль : Астон, 2016. 140 с.

78. Я люблю Україну. 3 клас : методичний посібник для вчителя / авт.-упор.: Чабайовська М.І., Омельченко Н.М., Синільник В.В. Тернопіль : Астон, 2017. 152 с.
79. Я люблю Україну. 4 клас : методичний посібник для вчителя / авт.-упор.: Чабайовська М.І., Омельченко Н.М., Синільник В.В. Тернопіль : Астон, 2018. 184 с.

Інформаційні ресурси

1. Видавництво «Початкова школа». URL: <http://www.pochatkova-shkola.net/index.htm>.
2. Вчитель вчителю, учням та батькам. URL: <http://teacher.at.ua/>.
3. Деякі питання організації виховного процесу у 2021/2022 н. р. щодо формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок : Лист Міністерства освіти і науки України від 16.07.2021 № 1/9-362. URL: <https://imzo.gov.ua/2021/07/19/lyst-mon-vid-16-07-2021-1-9-362-deiaki-pytannia-orhanizatsii-vykhovnoho-protsesu-u-2021-2022>
4. Електронні версії підручників для 1-4 класів. URL: <https://cutt.ly/2apITMT>
5. Інтерактивний посібник-глосарій для вчителів початкових класів. URL: <https://edera.gitbooks.io/glossary/>.
6. Нова українська школа. URL: <http://nus.org.ua/>.
7. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>.
8. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Затверджена наказом Міністерства освіти і науки України № 641 від 16.06.2015. URL: <http://osvita.ua/legislation/other/5397/>.
9. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір. URL: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof-tech/6/0001>.
10. Концепція «Нова українська школа». Затверджена наказом Міністерства освіти і науки України № 988-р від від 14 грудня 2016 р. URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>
11. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання / авторський колектив; за ред. Є. М. Бачинської, О. В. Матушевської. Біла Церква : КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів». 2020. 109 с. URL: <https://www.kristti.com.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-organizatsiyi-osvitnogo-protsesu-v-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osvity-v-umovah-dystantsijnogo-navchannya/> (дата звернення : 17.06.2020).
12. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. URL: <http://osvita.in.ua/index.php?option>.
13. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.
14. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
15. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. Травень 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodychni%20recomendazii/2020/metodychni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>

16. Освіта UA. URL: <https://osvita.ua/>.
17. Основні орієнтири виховання учнів 1–11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів України. Затверджена наказом Міністерства освіти і науки України № 1243 від 31.10.2011. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/, вільний.
18. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти: затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 08 вересня 2020 року № 1115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>
19. Портал вчителів початкових класів «Урок». URL: <http://www.yrok.net.ua/>.
20. Поясик О. І., Лаппо В. В. Методика виховної роботи : навч. посіб. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2011. 202 с. URL: [\http://194.44.152.155/elib/local/sk767167.pdf.\](http://194.44.152.155/elib/local/sk767167.pdf)
21. Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40. URL: <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliohrafichnoho-opysu-vidpovidno-do-dstu-83022015/>
22. Про внесення змін до методичних рекомендацій щодо заповнення Класного журналу учнів початкових класів Нової української школи : наказ МОН від 02.09.2020 № 1096. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-vnesennya-zmin-do-metodichnih-rekomendacij-shodo-zapovnennya-klasnogo-zhurnalu-uchniv-pochatkovih-klasiv-novoyi-ukrayinskoji-shkoli>
23. Про затвердження Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 2021 р. № 673. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/673-2021-p#Text>
24. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо оцінювання учнів 1 класу у Новій українській школі : наказ МОН від 20.08.2018 р. № 924. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/osinyuvannya>
25. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 2 класу : наказ МОН від 27.08. 2019 р. № 1154. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/novaukrschool/08/29/2-klas-nush.pdf>
26. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів третіх і четвертих класів Нової української школи: наказ МОН від 16.09.2020 №1146. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76726/

27. Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10. 2020 № 932. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2020-п#Text>
28. Про затвердження Системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів : проект наказу МОН. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/regulatorna_dijalnist/2020/09/14/Systema%20otsinyuvannya/Proyekt%20nakazu%20MON%20Systema%20otsinyuvannya.pdf
29. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі : Указ Президента України від 25 травня 2020 р. №195/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1952020-33789>
30. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>.
31. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
32. Про Рекомендації щодо організації і проведення методичної роботи з педагогічними кадрами в системі післядипломної педагогічної освіти : лист МОНУ від 03.07.2002 N 1/9-318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-318290-02#Text>.
33. Про Стратегію національно-патріотичного виховання : Указ Президента України від 18 травня 2019 р. №286/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2862019-27025>
34. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Закон України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/.
35. Професійний стандарт за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» : затв. наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23 грудня 2020 р. №2736. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/78704/
36. Рекомендації щодо організації оцінювання в умовах дистанційного навчання : лист МОНУ від 16.04.2020 № 1/9-213. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/72975/
37. Руханки. URL: <https://cutt.ly/napLo6L>, <https://cutt.ly/CapLjNT>
38. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти: затв. наказом МОЗ від 25.09.20 р. № 2205. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
39. Студія онлайн-освіти “Educational Era”. URL: <https://www.ed-era.com/>.
40. Фізкультхвилинки в початковій школі. URL: <http://klasnaocinka.com.ua/>, <http://www.myvchytel.dp.ua>
41. Цікава наука на каналі YouTub. URL: <https://cutt.ly/7apIVuF>

42. Щоденник.ua – шкільна освітня мережа. URL: <http://company.shodennik.ua/benefits/education/>
43. Щодо організації форм здобуття загальної середньої освіти в Новій українській школі : лист Міністерства освіти і науки України від 20.08. 2019 року № 1/9-525. URL: mon.gov.ua › пра › shodo-organizaciyi-form-zdobutty.
44. Щодо організації дистанційного навчання: лист МОНУ від 02 листопада 2020 р. № 1/9-609 URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-distancijnogo-navchannya>
45. «Я досліджую світ». Онлайн-ресурси для компетентнісного навчання учнів початкових класів. URL: <https://goo.su/0zYk>
46. BrainBasket Foundation. URL: <https://brainbasket.org/ru/besplatnyie-uroki-scratch/>.
47. ClassDojo. URL: <https://www.classdojo.com/uk-ua/signup/>.
48. Classroom. URL: <https://classroom.google.com>.
49. Classtime. URL: <https://www.classtime.com/uk/>
50. Duolingo. URL: <https://uk.duolingo.com>
51. EdEra. URL: <https://www.ed-era.com/courses/>
52. Learning Apps.org Google. URL: <http://dystosvita.blogspot.com/2014/04/learningappsorg.html>
53. Moodle. URL: <https://moodle.org/>
54. Kahoot. URL: www.pedrada.com.ua ›
55. The MetropolitanMuseum of Art. URL: <https://www.youtube.com/user/metmuseum>
56. Zoom. URL: <https://blog.zoom.us/wordpress/> ru

**МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ
ДОДАТКИ**

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки звітної документації

**Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти**

**ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
з виробничої педагогічної практики в початковій школі
здобувача рівня вищої освіти «бакалавр»
_____ форми навчання
(денної, заочної)
спеціальності 013 «Початкова освіта»
прізвище, ім'я, по батькові**

Курс/семестр _____
Кількість годин/ кредитів ECTS _____
Термін практики _____

**Керівник практики
від кафедри педагогіки
та управління навчальним закладом**

посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ

підпис

**Керівник практики
від кафедри психології освіти**

посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ

підпис

**Керівник практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти**

посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ

підпис

Кам'янець-Подільський – рік

Зразок оформлення титульної сторінки звіту

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

ЗВІТ
про виконання програми виробничої педагогічної практики
в початковій школі
здобувача рівня вищої освіти «бакалавр»
_____ форми навчання
(денної, заочної)
спеціальності 013 «Початкова освіта»

прізвище, ім'я, по батькові

Курс/семестр _____

Кількість годин/кредитів ECTS _____

База практики _____

назва закладу загальної середньої освіти

Термін практики _____

*Орієнтовний зразок оформлення звіту
про виконання програми педагогічної практики
в закладах початкової освіти*

**Звіт
про виконання програми виробничої педагогічної практики
в початковій школі**

З «__» «_____» 20_ року по «__» «_____» 20_ року проходила виробничу педагогічну практику в початковій школі в (назва закладу загальної середньої освіти, класу, ПІБ класовода).

Звіт повинен містити:

- мету і завдання практики, які стояли перед здобувачем;
- зміст діяльності здобувача-практиканта за період проходження практики;
- ступінь виконання запланованих завдань відповідно до індивідуального плану та завдань практики;
- висновки та пропозиції.

Орієнтовні питання, на які слід звертати увагу при складанні «Звіту»:

I. Навчально-методична робота.

- Які нормативні документи, що регламентують роботу початкової школи і, зокрема, Нової української школи вивчили?
- Яку документацію класовода опрацювали?
- Які уміння здобули в роботі з класним журналом, щоденником та учнівськими зошитами?
- З якою новою для Вас психолого-педагогічною та методичною літературою ознайомились? Вказати назви джерел і прізвища авторів, їх цінність і актуальність для підвищення педагогічної майстерності.
- Яку участь у роботі педагогічних рад, методичних секцій та об'єднань взяли? Вкажіть теми і проблеми, які обговорювались на засіданнях.

Спостереження та аналіз уроків:

- Скільки уроків і з яких дисциплін Ви відвідали й проаналізували? Коротко опишіть. В тому числі і залікові уроки однокурсників.
- Які предмети з варіативних програм Вас зацікавили? Які факультативні заняття відвідали? Дайте їх стислу х-ку.
- У яких гуртках займаються учні Вашого класу? Вкажіть тематику та форми проведення занять.

- Які елементи досвіду навчально-виховної роботи вчителів стали Вашим педагогічним надбанням?

Проведення уроків:

- Скільки уроків Ви провели (пробних і залікових)? Подайте їх короткий самоаналіз.
- Яку наочність, дидактичний матеріал виготовляли, використовували під час проведення уроків і з якою метою?
- Які мультимедійні засоби застосовували під час проведення уроків і з якою метою?
- Чи задоволені Ви якістю проведених уроків?
- Які труднощі Ви відчували при підготовці та проведенні уроків?
- Які методичні прийоми, методи та методики Ви використали при проведенні уроків і плануєте використовувати в майбутньому?
- Як Ви оцінюєте якість своїх теоретичних знань з педагогіки, психології, предметів Вашого фаху, вмінь використовувати їх у процесі педагогічної діяльності? Що необхідно здійснити для їх удосконалення?
- Яку методичну допомогу Ви хотіли б отримати надалі?

№	Клас	Предмет	Тема уроку	Дата	Оцінка у балах	Підпис керівника практики від кафедри теорії та методик початкової освіти
1		Укр. мова				
2		Літературне читання				
3		Математика				
4		Я досліджую світ				
5		Мистецтво				
6		Дизайн і технології				
7		Фізична культура				

II. Виховна робота.

- Виховну роботу вчителя якого класу Ви вивчали? На що вона була спрямована в період проходження практики? Які досягнення класовода

можете відзначити?

- Дайте стислу характеристику класу, де ви були помічником класовода.
- Як реалізовували виховний потенціал освітнього матеріалу під час проведення уроків?
- Які виховні години, заходи відвідали? Вкажіть теми та мету. Коротко проаналізуйте.
- Які виховні години провели самостійно? Яка їх була мета? Які базові якості особистості молодшого школяра виховували в урочний та позаурочний час?
- Хто з учнів класу вимагав особливої уваги? Як Ви вирішували цю проблему? Яку індивідуальну роботу проводили?
- Опишіть в чому полягала Ваша робота з батьками молодших школярів?
- Які конкретні завдання з організації виховної роботи зі здобувачами початкової освіти Ви реалізували?
- Який виховний захід провели? Дайте стислий його самоаналіз.

III. Науково-дослідницька робота.

- Який передовий педагогічний досвід, чію професійну діяльність вивчали? Дайте стислий опис.
- Які спостереження (опитування, експерименти, анкетування) з дослідницької проблеми провели?
- На яку тему підготували тези / статтю, текст доповіді до наукової конференції?
- Як організували вивчення особистості здобувача початкової освіти та учнівської групи? Коротко опишіть.

IV. Висновки та пропозиції.

- Позитивне в проходженні виробничої педагогічної практики в початковій школі, сформовані компетентності. Що сподобалось, вразило, запам'яталось, здивувало найбільше?
- Труднощі при виконанні програми педагогічної практики в початковій школі. Чи вдалося повністю реалізувати всі поставлені завдання? Чому? Які?
- Пропозиції щодо підготовки, організації й проведення виробничої педагогічної практики в закладах початкової освіти.

Дата

*Підпис
здобувача*

Керівник практики
від закладу загальної середньої освіти

ПІБ класовода

(відмінно, добре, задовільно)

Оцінка

Підпис

Керівник практики
від кафедри теорії та методик
початкової освіти

ПІБ

Оцінка

Підпис

Керівник практики
від кафедри педагогіки
та менеджменту освіти

ПІБ

Оцінка

Підпис

Керівник практики
від кафедри психології освіти

ПІБ

Оцінка

Підпис

Керівник практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти

ПІБ

Загальна оцінка

Підпис

Зразок оформлення щоденника практики

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Виробнича педагогічна практика в початковій школі

вид і назва практики

*прізвище, ім'я, по батькові
здобувача вищої освіти*

Факультет *педагогічний*

Кафедра *теорії та методик початкової освіти*

Рівень вищої освіти *перший (бакалаврський)*

Галузь знань *01 Освіта/Педагогіка*

Освітньо-професійна програма *Початкова освіта*

Спеціальність *013 Початкова освіта*

III курс, група _____

Студент _____
прізвище, ім'я, по батькові

прибув у _____
повна назва закладу загальної середньої освіти, установи

Печатка « ____ » _____ 20 _ року

Підпис *посада, прізвище та ініціали відповідальної особи*

Вибув із _____
повна назва закладу загальної середньої освіти, установи

Печатка « ____ » _____ 20 _ року

Підпис *посада, прізвище та ініціали відповідальної особи*

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики								Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	6	7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Ознайомлення з адміністрацією ЗЗСО, освітньою установою, шкільною документацією, вивчення нормативних документів, що регламентують діяльність початкової школи	+								
2	Вивчення плану роботи методичного об'єднання вчителів початкових класів. Вибір теми для виступу	+								
3	Вивчення календарного планування уроків на I семестр	+								
4	Вивчення плану проведення виховних заходів школи та класу на період практики	+								
5	Спостереження за освітнім процесом у класі	+								
6	Відвідування та аналіз уроків (1-4 класи), які проводить класовод (нижче перелічити відвідані уроки, вказати дати)		+	+	+					
7	Проведення залікових уроків (теми, дата проведення)			+	+	+				
8	Планування та проведення виховного заходу в класі (назва заходу, дата проведення)									
9	Участь у батьківських зборах. Виступ на тему ...									
10	Виступ на засіданні методичного об'єднання на тему ...									
11	Здійснення науково-дослідницької роботи									
...	...									

Керівники практики:

від закладу вищої освіти

Підпис

Прізвище та ініціали

від ЗЗСО, організації, установи

Підпис

Прізвище та ініціали

Орієнтовні зразки робочих записів у щоденнику під час практики

Дата _____

Взяла участь у настановній конференції.

Ознайомила із ЗЗСО, адміністрацією, шкільною документацією, вивчила нормативні документи, що регламентують діяльність початкової школи.

Склала індивідуальний план проходження виробничої педагогічної практики в початковій школі. Оформила щоденник практики, зошит спостережень.

Дата _____

Вивчила календарне планування на період практики, склала графік проведення залікових уроків.

Відвідала всі уроки класовода, а також інших учителів відповідного класу.

Дата _____

Самостійно провела пробний урок з літературного читання. Надалі варто вчитися тримати в полі зору весь клас, дотримуватись регламенту кожного етапу уроку.

Відвідала уроки математики, «Я досліджую світ»; у процесі спостереження звертала увагу на ступінь реалізації виховної мети.

Вчилася оформляти журнал; вивчала вимоги до перевірки учнівських письмових робіт.

Дата _____

Вказати дати відвідування, проведення уроків і виховних заходів у початковій школі.

*Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів
навчально-методичної роботи*

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

МАТЕРІАЛИ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ,

виконаної студентом/кою ____ курсу ____ групи
спеціальності 013 «Початкова освіта»

прізвище, ім'я, по батькові

у ____ класі ЗЗСО № ____ м. _____

з _____ по _____ 20__ року

Оцінка: _____
(у балах)

*Підпис керівника практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти*

*Зразок оформлення титульної сторінки
зошита психолого-педагогічних спостережень
за освітнім процесом у початковій школі*

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

**ЗОШИТ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ
за освітнім процесом**

у _____ класі _____
ЗСО

здобувача рівня вищої освіти «бакалавр»
_____ форми навчання

(денної, заочної)

спеціальності 013 «Початкова освіта»

прізвище, ім'я, по батькові

Курс/семестр _____

Кількість годин/ кредитів ECTS _____

Термін проходження практики _____

Кам'янець-Подільський – рік

*Орієнтовний зразок оформлення
зошита психолого-педагогічних спостережень
за освітнім процесом у початковій школі*

Клас
Прізвище, ім'я, по батькові класовода
Список учнів
Розклад уроків

Понеділок, _____ *

*кожну дату записувати з нової сторінки

	Зміст роботи	Психолого-педагогічні спостереження	Примітки
1.	Настановна конференція.	Завдання на період практики. Розподіл студентів у ЗЗСО.	Закріплена за 2-А класом, у якому 25 учнів ...
2.	Знайомство зі школою.		
3.	Розподіл по класах.	Вивчення режиму роботи школи, її керівного складу.	
4.	Опрацювання календарних планів.	Знайомство з учителем і вихователем, учнями класу.	
5.	Підготовка до проведення пробного уроку з математики.	Ознайомлення з календарним плануванням для ____ класу на період практики. Ознайомлення з темою уроку. Консультація з учителем. Опрацювання матеріалу до уроку за підручником ...	

Вівторок, _____

	Зміст роботи	Психолого-педагогічні спостереження	Примітки
1.	<p>Читання. <i>Тема уроку:</i> Мій рідний край. Павличко Д. Де найкраще місце на землі. <i>Мета:</i> ознайомити з патріотичною поезією Павличка, удосконалювати навички виразного читання, розвивати спостережливість, виховувати любов до рідного краю. <i>Обладнання.</i> ...</p>	<p>Організація класу, оголошення теми й мети уроку. Актуалізація опорних знань. Мовленнєва розминка... Учні пригадали твори про рідний край. Бесіда: - Як називається наш край? - Чому найкраща рідна земля? Вивчення нового матеріалу розпочато з повідомлення про поета, його творчий доробок. Пригадали твори, які вивчали у попередньому семестрі...</p>	<p>Клас вміло організовано до роботи. Вдало продумана бесіда активізувала увагу школярів. Мовленнєва розминка налаштувала на виразність читання...</p>
2.	<p>Українська мова <i>Тема...</i></p>	<p>Організація класу. Каліграфічна хвилинка...</p>	...
3.	<p>Математика</p>	<p>Проведення пробного уроку (конспект додається).</p>	...
4.	<p>Фізкультура</p>	<p>Урок проводить учитель фізкультури.</p>	...
5.	<p>Підготовка до проведення пробного уроку з літературного читання</p>	<p>Вибір теми. Консультація з учителем. Аналіз підручника. Опрацювання посібників, методичної літератури тощо</p>	...

Загальний алгоритм аналізу і самоаналізу уроку

1. **Навчальний заклад, клас, предмет, прізвище вчителя, кількість учнів за списком, і присутніх на уроці.**
2. **Тема уроку, освітні, розвиваючі й виховні цілі й завдання уроку.**
3. **Організаційний початок уроку:**
 - готовність учителя до уроку - наявність конспекту або докладного плану уроку, наочного приладдя, інструментів тощо;
 - підготовленість учнів - чергові, наявність зошитів, підручників, посібників тощо;
 - підготовленість класного приміщення – естетичний вигляд, класна дошка, крейда, освітлення.
4. **Організаційна структура уроку:**
 - мобілізуючий початок уроку;
 - послідовність, взаємозв'язок і співвідношення частин уроку;
 - насиченість уроку й темп його проведення.
5. **Аналіз змісту навчального матеріалу уроку:**
 - обґрунтування вчителем обраної послідовності реалізації навчального матеріалу на уроці;
 - відповідність програмі й рівню знань учнів з предмета;
 - співвідношення практичного й теоретичного матеріалу;
 - зв'язок із життям і практикою.
6. **Загальнопедагогічні й дидактичні вимоги до уроку:**
 - ціль уроку й відповідність плану й конспекту уроку поставленій меті;
 - обґрунтування вибору методів навчання;
 - шляхи реалізації дидактичних принципів у навчанні;
 - індивідуалізація й диференціація в навчанні;
 - взаємозв'язок освітніх, розвиваючих і виховних аспектів уроку.
7. **Діяльність учителя:**
 - науковість і доступність викладу нових знань;
 - використання вчителем досвіду кращих учителів і рекомендацій методичної науки;
 - організація закріплення навчального матеріалу;
 - організація самостійної роботи учнів;
 - перевірка й оцінка знань і вмінь учнів;
 - питання вчителя й вимоги до відповідей учнів;
 - ставлення вчителя до свідомого засвоєння учнями навчального матеріалу;
 - завдання додому й виявлена вчителем увага до нього;
 - шляхи досягнення порядку й свідомої дисципліни учнів;
 - ефективність використання наочного приладдя, технічних засобів навчання;

- контакт педагога із класом.
8. **Діяльність учнів:**
- підготовка робочого місця;
 - поведінка учнів на уроці - дисципліна, старанність, активність, увага, уміння переключатися з одного виду роботи на інший;
 - інтенсивність і якість самостійної роботи учнів;
 - стан їхньої усної й писемної мови;
 - знання учнями теорії, уміння застосовувати отримані знання;
 - ставлення учнів до вчителя;
 - ступінь і характер участі колективу в цілому й окремих школярів у роботі на уроці тощо.
9. **Висновки:**
- виконання плану уроку;
 - досягнення цілей уроку;
 - особливо цікаве й повчальне на уроці;
 - що справило на уроці найбільше враження;
 - які зміни доцільно внести при повторному проведенні уроку на ту ж тему;
 - оцінка уроку.

Психолого-педагогічний аналіз уроку

Виконання дидактичних принципів навчання

1. **Принцип науковості:**
- а) дотримання логіки викладу навчального матеріалу;
 - б) зміст навчального матеріалу не містить фактичних помилок, відповідає розвитку сучасних наукових знань;
 - в) у процесі викладання вчитель не обходить наукові проблеми, спірні питання, висвітлюються перспективи розвитку наукових знань.
2. **Принцип проблемності:**
- а) учитель використовує проблемний виклад навчального матеріалу;
 - б) на уроці проводиться пошук рішення навчального завдання разом із викладачем;
 - в) у ході заняття учні шукають рішення навчального завдання самостійно.
3. **Принцип наочності:**
- а) при навчанні дотримується міра в наочному поданні досліджуваного матеріалу, не губиться головний його зміст;
 - б) спостереження учнів систематизовані, співвідношення причин і наслідків можуть бути ними встановлені;
 - в) мова вчителя інформативна, виразна, зрозуміла.
4. **Принцип активності й свідомості:**
- а) усім учасникам навчального процесу зрозумілі мета й завдання майбутньої роботи;
 - б) добре налагоджене взаємонавчання, учень навчається самоаналізу й самооцінці, думає й діє самостійно;
 - в) навчання опирається не на авторитет учителя, а на докази й логіку.
5. **Принцип доступності:**

- а) на уроці виконується правило поступового ускладнення навчального матеріалу;
- б) на навчальному занятті використовуються ті методи навчання, які відповідають даному віку дітей і їхньому розвитку;
- в) при першому ознайомленні з новим матеріалом вивчається головне, а надалі вводяться нові факти, розширюються й поглиблюються знання.

6. Принцип систематичності й послідовності:

- а) структура уроку добре продумана вчителем; не залишається без уваги жодне питання;
- б) забезпечується наступність навчання;
- в) реалізується логіка формування теоретичних знань: об'єкт вивчення - теорія - інструментарій - наслідки - межі застосування знань.

7. Принцип завершеності навчання:

- а) застосовувані методи навчання відповідають його змісту;
- б) перехід від першого рівня засвоєння знань до другого і третього здійснюється з обов'язковою фіксацією факту засвоєння;
- в) застосовуються аналогії, порівняння, зіставлення, протиставлення.

8. Принцип розвитку навчальної діяльності:

- а) ступінь усвідомлення учнем пізнавального завдання, актуалізації мотивів його рішення;
- б) ступінь сприйняття й розуміння нової інформації;
- в) входження учня в «зону найближчого розвитку» і перенесення освоєних способів діяльності в нові умови.

9. Принцип виховного впливу уроку:

- а) позитивний вплив професійних, особистісних якостей учителя;
- б) вимоги педагога не викликають негативної реакції в учнів, протягом уроку домінують і розвиваються позитивні почуття й емоції;
- в) на всіх етапах уроку ефективно організована навчально-пізнавальна діяльність учнів.

Облік психологічних аспектів навчання

1. Організація уваги учнів:

- а) учитель здатний мобілізувати увагу учнів різними способами;
- б) через пряму вимогу;
- в) пов'язуючи досліджуваний матеріал із життям школярів;
- г) за допомогою використання цікавої інформації і проблемних ситуацій;
- д) викладач уміє підтримати й розвинути увагу через чітку організацію уроку, його темп, динаміку, розмаїтість видів роботи, самостійну розумову діяльність учнів і їхнє заохочення.

2. Використання різних видів пам'яті:

- а) на уроці створюються умови для успішного запам'ятовування й попередження забування навчального матеріалу: вивчення матеріалу з різних точок зору, його значення й логічне угруповання;
- б) використовуються на уроці ситуації, під час яких «включаються» різні види пам'яті (моторна, образна, словесно-логічна, емоційна).

3. *Розвиток мислення:*

- а) ставляться навчальні завдання, що вимагають осмислення, пояснення, доказів;
- б) учитель домагається від учня оволодіння прийомами самоконтролю й самоаналізу помилок.

Доцільність застосованих методів навчання

1. *Пояснювально-ілюстративні методи навчання:*

- а) застосування пояснювально-ілюстративних методів при поясненні нового й об'ємного матеріалу в ході розповіді вчителя, його бесіди із класом, читання учнями підручника або додаткової літератури, показу відеофільму;
- б) резюмування й короткий виклад педагогом закінченого фрагмента навчального матеріалу, узагальнення висновків по темі бесіди;
- в) пред'явлення учнем готового плану викладу нового матеріалу, переформулювання питань, що полегшують розуміння їхнього змісту, інструктаж з виконання навчальних дій.

2. *Репродуктивні методи:*

- а) застосування для відтворення знань за зразком, правилами, з опорою на схему або алгоритм;
- б) відтворення вже вивченого матеріалу для заповнення схем і таблиць, розгадування алгоритму, опису об'єкта;
- в) наведення учнями власних прикладів, що підтверджують правило, властивість, закон.

3. *Частково-пошукові й дослідницькі методи навчання:*

- а) для організації творчої діяльності учнів застосовувалися: висування й аргументація гіпотез, пошук «прихованих» ланок міркування, вибір правильного шляху рішення, пошук помилок у нібито правильних міркуваннях;
- б) організація спостережень для постановки дослідницької проблеми самими учнями, для виокремлення сутності явища;
- в) самостійне рішення нестандартних завдань і завдань підвищеної складності, складання учнями аналогічних завдань.

Організаційна діяльність учителя на уроці

1. *Готовність учителя до уроку:*

- а) класна дошка містить необхідні для уроку записи;
- б) підготовлено потрібні наочні приладдя й обладнання;
- в) учителем розроблена тактика проведення уроку на підставі його цілей і завдань.

2. *Цільова настанова уроку:*

- а) учитель може сформулювати мету й завдання уроку відповідно до місця уроку в освітньому процесі й особливостей класу;
- б) педагог здатний донести до учнів мету й завдання уроку на доступній для їхнього розуміння мові.

3. *Естетика навчальної праці:*

- а) виконання санітарно-гігієнічних правил при організації освітнього процесу: освітленість робочих місць, вентиляція (належне провітрювання), температурний режим, вологість повітря, розміщення дітей у класі;
- б) дотримання техніки безпеки й вимог щодо збереження здоров'я учнів;
- в) виконання режиму рухової активності учнів на уроці.

4. *Індивідуальна роботи з учнями:*

- а) на уроці спостерігається пасивна робота вчителя з учнем у вигляді пропозиції виконувати індивідуальне завдання самостійно;
- б) учитель активно працює з одним учнем або групою учнів;
- в) викладач організовує навчання за допомогою особливих методичних прийомів, що дозволяють індивідуально працювати з більшістю учнів.

5. *Мотивація навчальної діяльності учнів:*

- а) за рахунок чіткої організації навчальної діяльності;
- б) емоційне заохочення й похвала учнів як стимуляція їхньої роботи в ситуації «тут і тепер»;
- в) виставлення оцінок з урахуванням нормативів і їхньої стимулюючої функції.

5. *Раціональне використання часу на уроці:*

- а) класичний розподіл часу на комбінованому уроці (опитування, пояснення нового матеріалу, закріплення, інструктаж з виконання домашнього завдання);
- б) втрати часу з погляду зарозумілості й змісту нетрадиційного уроку, що відбувається в контексті;
- в) зайнятість учнів навчально-пізнавальною діяльністю протягом усього уроку.

6. *Характер спілкування вчителя з учнями:*

- а) спостерігається авторитарність і придушення особистості дитини незаперечним авторитетом учителя, положення «над» дітьми;
- б) співробітництво й взаєморозуміння, допомога й підтримка у стосунках між педагогом і учнями, положення вчителя «разом» із дітьми;
- в) підлещення перед дітьми, невміння вчителя володіти ситуацією, управляти навчально-виховним процесом на уроці, положення «під» дітьми.

Навчально-пізнавальна діяльність учнів на уроці

1. Готовність учнів до уроку:

- а) організація робочого місця необхідними для проведення уроку інструментами і матеріалами;
- б) готовність учнів відповідати на поставлені питання протягом уроку;
- в) уміння вчитися з оптимальною працездатністю.

2. Зовнішні прояви вмінь і навичок на уроці:

- а) грамотні й повні відповіді учнів біля дошки і з місця;
- б) демонстрація практичних умінь у предметній діяльності;
- в) якість письмових відповідей учнів.

3. Самостійна навчальна діяльність:

- а) виконання завдань «з випередженням», «на удачу» підвищеної складності за власним бажанням;
- б) уміння самостійно виконати запропоновані вчителем завдання;
- в) прояв ініціативи при організації освітнього процесу, прийняття організаторських функцій учителя на себе або регулювання цього процесу з метою поліпшення його ефективності.

4. Самоконтроль (взаємоконтроль) і самооцінка (взаємооцінка):

- а) для самооцінки й самоконтролю використовуються звичні нормативи й прийоми;
- б) учням пролонгується оцінити роботу один одного без пред'явлення еталона рішення навчального завдання, але з урахуванням спільної згоди;
- в) на уроці з'являється необхідність самим учням дати оцінку діяльності товариша й обґрунтувати своє рішення.

5. Міжособистісна взаємодія (парна й групова робота):

- а) усвідомлення й реалізація загальної мети;
- б) установлення комунікації й взаєморозуміння, які керуються характером включення учнів у їхню спільну діяльність;
- в) взаємоконтроль і рефлексія, через яку встановлюється адекватне корегування спільної діяльності.

6. Розвиток усної й писемної мови:

- а) на уроці переважають монологічні або колективні, «хорові» відповіді;

- б) виправлення мови здійснюється самим учителем або до цього залучаються учні;
- в) процес формування лексичного запасу слів даної предметної області.

Структурно-часовий аналіз уроку

Для вдосконалення в педагогів навичок раціонального використання часу уроку варто звернути увагу на такі моменти:

1. Раціональний розподіл усього часу (45 хв) між елементами уроку, тобто:

- чи розумно в даних умовах виділяти саме стільки часу на опитування, підготовку до сприйняття нового матеріалу, пояснення нового, закріплення, інструктаж з виконання домашнього завдання;
- доцільність обраної тривалості кожного зі структурних елементів уроку – які елементи уроку треба було скоротити за часом, а які збільшити й для чого саме.

2. Розподіл часу всередині окремих структурних елементів уроку.

Наприклад, при аналізі вивчення нового матеріалу необхідно визначити:

- скільки часу в цілому було приділено на освоєння нового матеріалу;
- у який час (на початку, всередині, наприкінці уроку) це відбувалося;
- як при цьому проводилася підготовка до сприйняття нового матеріалу, його подача, закріплення, застосування;
- наскільки раціонально використано час, відведений на вивчення нового матеріалу, на опитування, як при цьому була організована самостійна робота класу;
- скільки часу при поясненні нового матеріалу говорив учитель, наскільки доцільно було витрачено цей час.

Аналогічно аналізується час здійснення таких елементів уроку, як опитування учнів, перевірка домашнього завдання

Комплексний аналіз уроку

Зміст комплексного аналізу уроку може бути різним, але традиційно виділяються такі його *напрямки*:

1. Аналіз виконуваних учителем завдань:

- як ураховуються й відображають принципи навчання в змісті й методиці роботи вчителя;
- наскільки повно досягнуте дидактичне й виховне завдання уроку;
- якою мірою активізувалася пізнавальна діяльність школярів на різних етапах уроку;

- що стимулювало відповідальне ставлення учнів до навчальної праці;
- наскільки об'єктивно оцінювалися знання, уміння, навички;
- як здійснювався зв'язок теорії із практикою;
- наскільки вдало сполучалися зміст і методи навчання;
- чи застосовувалися на уроці технічні засоби;
- що робив учитель для обліку вікових і індивідуальних особливостей, можливостей і здатностей школярів.

2. *Аналіз виховного впливу уроку:*

- як знання допомогли осмислити й оцінити явища соціальної дійсності, події у житті країни, міста, класу;
- що на уроці сприяло вихованню учнів (естетичному, розумовому, трудовому, фізичному) і профорієнтації;
- які були стосунки між учнями, між учителем і учнями.

3. *Аналіз педагогічних можливостей і особливостей діяльності вчителя.* Яким чином виявилися здібності, особливості діяльності вчителя:

- педагогічна етика;
- зовнішній вигляд;
- уміння «бачити» клас, активізувати й мотивувати працю учнів;
- визначити типові помилки в роботі школярів і усунути їх;
- оцінювати результати своєї праці й підсумки роботи школярів;
- уміння швидко корегувати хід уроку.

4. *Аналіз діяльності учнів на уроці:*

- урахування учителем вихованості й навченості школярів, результатів попередніх занять;
- працездатність учнів на уроці (уміння мислити, працювати самостійно, надавати допомогу товаришеві, допитливість, стійкість інтересів);
- розвиток мови учнів;
- уміння школярів застосувати теорію на практиці.

Орієнтовний план аналізу уроку

1. Тип і структура уроку.
2. Організація окремих складових структури уроку.
3. Принципи навчання. Методи, прийоми і засоби навчання.
4. Навчально-матеріальне забезпечення та технічне оснащення уроку.
5. Використання часу на уроці.
6. Дотримання санітарно-гігієнічних норм.
7. Виховання на уроці.
8. Морально-психологічна атмосфера.
9. Поведінка вчителя.
10. Поведінка учнів.

11. Результати уроку.

Зразкові питання для самоаналізу уроку

1. Чи була досягнута мета уроку?
2. Як були використані виховні можливості навчального матеріалу з метою всебічного розвитку учнів?
3. Чи всі учні працювали на уроці і як вони працювали?
4. Як використовувався час уроку, чи мала місце втрата часу на уроці і що було її причиною?
5. Які знання засвоїли учні, які вміння закріпили?
6. Які були недоліки в ході уроку і чому?
7. Які зміни в структуру і зміст уроку вніс би практикант, якби його довелося повторити?

Найбільш характерні недоліки уроку

- Нехтування вчителем підготовкою плану проведення уроку.
- Не приділяється належна увага мотивації й інтересу учнів до уроку.
- Тема уроку не записується на дошці.
- Мета уроку не узгоджується в процесі обговорення з учнями, а задається самим вчителем.
- Не проводиться оперативна перевірка якості виконання учнями письмових завдань, підготовки до уроків.
- Час активної роботи учнів на уроці набагато менший за час активного пояснення вчителя.
- Мовчання більшості учнів на уроці.
- Відсутня диференціація навчання на різних етапах уроку.
- Учні на уроці пасивні.
- Робота з обмеженим колом школярів.
- Відповіді учнів на запитання вчителя в основному мають репродуктивний, відтворюючий характер. Характер навчальних завдань репродуктивний за алгоритмом.
- Вчитель виступає репродуктором навчання.
- Мало уваги приділяється виділенню основного, найбільш суттєвого із змісту вивченого матеріалу та його багаторазовому повторенню.
- Не приділяється достатньої уваги підготовці учнів до тематичного оцінювання.
- Панує напруженість, страх.
- Нераціонально використовується час уроку.
- Домашнє завдання не записано на дошці, задане після дзвінка, недиференційоване, значно перевищує обсяг роботи, виконаної на уроці.
- Невчасно завершується урок.
- Невміння якісно побудувати урок.
- Зосередження уваги лише на учневі, який відповідає.
- Неувага до відповіді учня, втручання у відповідь.
- Гостра реакція на будь-які відхилення у поведінці учнів на уроці.

- «Загравання» з учнями, намагання сподобатись, невміння знайти правильний тон.
- Невміння спрямувати навчання та виховання на колектив учнів.
- Погрози, грубі зауваження як основні засоби впливу на учнів.
- Невиразність мови.
- Невміння поставити акцент на найголовніше.

Загальні відомості про урок

Дата проведення	Клас	Предмет	Кількість учнів		Відсоток присутніх учнів
			за списком	присутні	
Тема уроку					

Оцінка складових компонентів уроку

Компоненти уроку	Зміст аналізу	Оцінка
1	Санітарно-гігієнічні норми: <ul style="list-style-type: none"> • чистота; • освітленість; • порядок; • провітрення. 	
2	Готовність до уроку: <ul style="list-style-type: none"> • устаткування, прилади; • матеріали, сировина; • дошка; • учні (щоденники, ручки, зошити). 	
3	Структура уроку: <ul style="list-style-type: none"> • організаційний момент; • перевірка виконання домашнього завдання; • виклад нового матеріалу; • закріплення отриманих знань; • повідомлення домашнього завдання 	
Компоненти уроку	Зміст аналізу	Оцінка
4	Зміст уроку: <ul style="list-style-type: none"> • відповідає програмі; • пов'язаний із сучасним життям; • здійснює міжпредметні зв'язки; • сприяє розвитку інтелектуальних здібностей; • сприяє розвитку моральних і естетичних почуттів; • включає використання вчителем дидактичного матеріалу й устаткування кабінету 	

5	<p>Форма проведення уроку:</p> <ul style="list-style-type: none"> • урок-бесіда; • урок-розповідь; • урок-пояснення; • урок-лекція; • інша форма 	
6	<p>Методи роботи з учнями:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відповідають змісту матеріалу; цілям і віковим особливостям учнів; • сприяють розвитку спостережливості й логічності мислення; • учать самостійно працювати із книгою або додатковою літературою; • дозволяють учням використати в роботі ТЗН і дидактичний матеріал; • учитель застосовує спосіб індивідуалізації й диференціації завдань для учнів залежно від їхніх особистісних особливостей 	
7	<p>Діяльність учнів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • скільки учнів беруть активну участь у роботі на уроці; • як здійснюється мотивація протягом усього уроку; • ставлення учнів до вчителя 	
8	<p>Психологічна підготовка вчителя:</p> <ul style="list-style-type: none"> • уміння володіти класом; • стиль і тон спілкування; • педагогічний такт; • спостережливість, спритність, емоційний підйом; • зовнішній вигляд, культура мови, поза, міміка, жестикуляція 	

Зразковий алгоритм аналізу традиційного уроку

1. **Загальні відомості про урок:** дата, клас, устаткування, ТЗН.
2. **Організація уроку:** початок уроку, підготовленість класу до уроку, уміння вчителя мобілізувати увагу учнів на навчальну роботу, створення робочої обстановки в класі.
3. **Тема й основні завдання уроку:** доведення до учнів теми уроку, освітніх, виховних, розвиваючих завдань уроку.
4. **Організаційні сторони уроку:** структура уроку; відповідність структури уроку його змісту й цілям; взаємозв'язок етапів уроку, видів навчальної діяльності; доцільність розподілу часу на уроці; зайнятість учнів на уроці; сполучення колективних, групових і індивідуальних форм роботи.
5. **Зміст діяльності вчителя й учнів на уроці;** ефективність використання раніше набутих знань, умінь і навичок, виховання в процесі навчання, ефективність використання життєвого досвіду школярів з метою розвитку в них пізнавальної активності, самостійності.
6. **Відповідність застосованих методів вивчення нового матеріалу цілям, змісту уроку,** а також віковим особливостям учнів.
7. **Роль і місце самостійної роботи на уроці:** місце підручника, використання наочності, характер питань і завдань.
8. **Психологічні основи уроку:** розвиток уваги, пам'яті, мислення уяви, активності, сприйняття учнів; ритмічність уроку: чергування легкого матеріалу з важким, письмових видів діяльності з усними; навантаження протягом уроку.
9. **Доцільність дидактичних завдань, поставлених перед домашнім завданням:** наявність, обсяг, характер домашніх завдань.
10. **Індивідуальний підхід:** стиль роботи вчителя, педагогічний такт, кругозір, уміння триматися й керувати класом, оцінка знань і діяльності учнів на уроці, дотримання гігієнічних правил, умов підтримки працездатності учнів на уроці.
11. **Висновки й пропозиції.**

Зразок оформлення титульної сторінки аналізу уроків

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

АНАЛІЗ УРОКІВ,

проведених класоводом _____,
ПІБ класовода

учителями _____
ПІБ вчителів класу

у _____ класі ЗЗСО № _____ м. _____,
з _____ по _____ 20__ року

Підготував/ла _____
ПІБ практиканта

2.3.	Наявність і ефективність колективних (групових) форм роботи	
2.4.	Рівень дисциплінованості, організованості та зацікавленості	
3. Оцінка змісту діяльності вчителя та учнів на уроці		
3.1.	Науковість, доступність і посиленість досліджуваного матеріалу	
3.2.	Актуальність і зв'язок із життям	
3.3.	Ступінь новизни, проблемності і привабливості навчального матеріалу, здобутого учнями	
3.4.	Оптимальність обсягу запропонованого для засвоєння матеріалу на уроці та обсягу д/з	
4. Оцінка ефективності способів діяльності вчителя та учнів на уроці		
4.1.	Раціональність та ефективність використання часу уроку, оптимальність його темпу	
4.2.	Чергування й зміни видів діяльності	
4.3.	Ступінь доцільності та ефективності використання наочності, ТЗН	
4.4.	Ступінь доцільності та використання інноваційних методів роботи	
4.5.	Ступінь раціональності та ефективності використовуваних методів і організаційних форм роботи	
4.6.	Наявність зворотного зв'язку з усіма учнями в ході уроку	
4.7.	Ефективність контролю за роботою учнів і рівень вимог, на якому проведено оцінку знань, умінь і навичок	
4.8.	Ступінь естетичного впливу уроку на учнів	
4.9.	Дотримання правил охорони праці й техніки безпеки вчителем і учнями на уроці	
5. Оцінка мети і результатів проведеного уроку		
5.1.	Ступінь досягнення навчальної мети уроку	
5.2.	Ступінь досягнення розвивальної мети уроку	
5.3.	Ступінь досягнення виховної мети уроку	

3 б. – реалізовано повністю

2 б. – реалізовано в більшій мірі

1 б. – реалізовано в меншій мірі

0 б. – не реалізовано зовсім

Які особистісні якості, тенденції, принципи, форми, методи, прийоми, засоби навчання у діяльності вчителя на уроці стали для Вас цінними? Ви б хотіли перейняти, рекомендувати іншим студентам?

Проаналізувала

Підпис

ПІБ

Зразок оформлення титульної сторінки конспекту пробного уроку

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

КОНСПЕКТ ПРОБНОГО УРОКУ

з _____,

проведеного студентом/кою _____ курсу _____ групи
спеціальності 013 «Початкова освіта»

прізвище, ім'я, по батькові

у _____ класі ЗЗСО № _____ м. _____

« _____ » _____ 20__ року

Конспект затверджено:

Учитель: _____/_____
Підпис ПІБ

Зразок оформлення титульної сторінки конспекту залікового уроку

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

КОНСПЕКТ ЗАЛІКОВОГО УРОКУ

з _____,

проведеного студентом / кою _____ курсу _____ групи
спеціальності 013 «Початкова освіта»

прізвище, ім'я, по батькові

у _____ класі ЗЗСО № _____ м. _____

« _____ » _____ 20__ року

Конспект затверджено:

Учитель: _____ / _____ /
Підпис ПІБ

*Керівник практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти:*
_____ / _____ /
Підпис ПІБ

Оцінка: _____
(відмінно, добре, задовільно) *Підпис учителя*

Оцінка: _____
(бал відповідно до дисципліни) *Підпис керівника практики від кафедри теорії
та методик початкової освіти*

Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів виховної роботи

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

МАТЕРІАЛИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ,

виконаної студентом / кою ____ курсу ____ групи
спеціальності 013 «Початкова освіта»

прізвище, ім'я, по батькові

у ____ класі ЗЗСО № ____ м. _____

з _____ по _____ 20__ року

Оцінка: _____
(у балах)

*Підпис керівника практики
від кафедри педагогіки та управління навчальним закладом*

Зразок оформлення титульної сторінки конспекту виховного заходу

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

КОНСПЕКТ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ НА ТЕМУ

проведеного студентом / кою _____ курсу _____ групи
спеціальності 013 «Початкова освіта»

прізвище, ім'я, по батькові

у _____ класі ЗЗСО № _____ м. _____

« _____ » _____ 20__ року

Конспект затверджено:

Учитель: _____ / _____ /
Підпис ПІБ

*Керівник практики
від кафедри педагогіки
та менеджменту освіти:*

_____ / _____
Підпис ПІБ

Оцінка: _____
(відмінно, добре, задовільно) Підпис учителя

Оцінка: _____
(у балах) Підпис керівника практики від кафедри педагогіки
та управління навчальним закладом

Орієнтовний зразок оформлення конспекту виховного заходу

Мета (виховна, пізнавальна, розвивальна)

Форма проведення

Обладнання і наочність

Використана література

Зміст

I. Вступна частина: вступне слово вчителя, організація заходу, актуалізація теми заходу тощо.

II. Основна частина: виклад інформаційного матеріалу, запитання для обговорення, зміст завдань для групового та колективного виконання, конкурсні завдання.

III. Заключна частина: підведення підсумків, рекомендації і пропозиції учням.

Орієнтовний зразок оформлення самоаналізу позакласного заходу

з педагогіки

САМОАНАЛІЗ ПОЗАКЛАСНОГО ЗАХОДУ

1. Школа, клас, вид роботи. Тема проведеного заняття.
2. Педагогічне обґрунтування теми (чому даний захід включений до плану виховної роботи. Його відповідність віковим особливостям учнів класу).
3. Мета й завдання проведеної роботи.
4. Організація підготовки учнів до даного заняття (участь дітей, наочне оформлення заняття, використання технічних засобів). Вплив підготовки учнів на згуртованість учнів.
5. Зміст і методика проведеного заняття:
 - відповідність змісту заняття поставленій меті;
 - пізнавальна й виховна цінність підбраного матеріалу;
 - емоційна насиченість, інтерес дітей до заняття, їхня активність;
 - прийоми й методи, використані на занятті, їхня відповідність віковим особливостям учнів, рівню розвитку дітей даного класу;
 - зв'язок обговорюваних питань із проблемами класу й навколишнього середовища.
6. Особистість практиканта: переконаність, емоційність, контакт з учнями, знання моральних якостей, учинків учнів і їхньої мотивації.
7. Педагогічна цінність проведеного заняття, його значення для наступного розвитку колективу й окремих вихованців для вдосконалення відносин у колективі

*Орієнтовний зразок аналізу
проведеного/відвіданого заняття*

Програма спостереження і аналізу уроку

Дата _____ Група навчання (клас) _____
Дисципліна _____ Вчитель _____
Тема заняття _____
Форма організації навчання _____
Тип заняття _____
Мета заняття _____

Організаційна структура уроку:

- початок уроку;
- привітання учнів;
- підготовка обладнання до уроку (дошка, крейда, ручка, олівець, зошити, підручники, наочні посібники та ін.).

Санітарно-гігієнічні умови проведення уроку:

- дотримання гігієнічних вимог (повітряного, теплового, світлового режимів);
- відповідність меблів віку учнів;
- психологічна готовність учнів до уроку.

Тип і структура уроку:

- доцільність обраного типу уроку з погляду вивчення теми;
- структура уроку, її компоненти;
- психолого-педагогічне забезпечення цілісності і завершеності уроку.

Раціональність і ефективність використання на уроці методів навчання:

- озброєння учнів методами самостійної пізнавальної діяльності;
- розвиток розумових потенціальних здібностей учнів;
- використання індивідуальних і колективних форм навчання.

Особливості розумової діяльності учнів на уроці:

- формування уваги учнів; співвідношення мимовільної і довільної уваги;
- місце пам'яті у розумовій діяльності учнів; озброєння школярів методами і прийомами запам'ятовування; використання прийомів для активізації різних видів пам'яті (образної, словесно-слухової, емоційної, механічної) та видів запам'ятовування;
- мислительна діяльність учнів на уроці: методи, прийоми і засоби активізації мислительної діяльності (створення проблемних ситуацій, організація самостійної пізнавальної діяльності).

Реалізація на уроці основних вимог до складових виховання:

- розумового;
- морального;
- фізичного;
- трудового;
- естетичного.

Поведінка вчителя на уроці:

- вміння володіти класним колективом;
- організація учнів для навчальної роботи;
- забезпечення трудової дисципліни;
- конструктивні вміння;
- комунікативні вміння;
- володіння педагогічним тактом;
- володіння педагогічною технікою (зовнішність; вміння володіти своїм тілом - ходити, сидіти, стояти; жести, міміка; культура педагогічного спілкування; володіння в галузі психотехніки; культура педагогічного мовлення; темп роботи).

Результати уроку:

- висновки і пропозиції;
- досягнення мети;
- якість знань, умінь та навичок учнів;
- виховне і освітнє значення уроку;
- найбільш цінні методи проведення уроку;
- рекомендації щодо удосконалення педагогічного процесу на уроці.

Відвідуючи урок, важливо досконало володіти методикою і технікою записів наслідків спостережень, попереднього аналізу освітньо-виховного процесу з позицій пропонованої програми. Пропонована структура записів розміщується на двох розгорнутих сторінках зошита або спеціального журналу.

Схема запису ходу і змісту проведеного/відвіданого уроку

Попередні дані: предмет, клас, учитель, дата	Структура, хід і зміст уроку. Діяльність вчителя й учнів на уроці	Висновки і пропозиції			
		Розподіл часу	Позитивні сторони уроку	Недоліки в ході і змісті уроку	Пропозиції щодо удоскона- лення уроку
1	2	3	4	5	6

Додаток Д.6

Орієнтовний зразок оформлення самоаналізу педагогічної практики

Готовність до виконання професійно-педагогічної діяльності педагога (за даними таблиці)

Характеристика видів професійної діяльності (0– 5 балів)

	Види діяльності	Виявлення	Бал	Виявлення	Бал
1	Проектування навчання	Поетапний характер		Загальний характер	
		Дотримання термінів виконання роботи		Спонтанність у дотриманні термінів	
		Поєднання різних методів та прийомів, видів роботи		Перевага одного із методів, виду роботи	
2	Організація діяльності групи навчання	Колективна робота		Робота в малих групах	
		Диференціація		Індивідуалізація	
		Дотримання плану		Варіативність впровадження плану	
3	Управління навчальним процесом під час проведення заняття	Структурованість завдань		Загальний характер завдань	
		Постійний поетапний контроль навчальних дій		Загальний аналіз навчальних дій	
		Керівна роль вчителя (викладача)		Делегування управлінських повноважень учням (студентам)	
		Перевага зовнішніх впливів, що спонукають до навчання		Апелювання до внутрішньої мотиваційної сфери	
4	Забезпечення зворотного зв'язку	Активне слухання		Формальне слухання	
		Адекватність сприйняття ситуації		Стереотипність у сприйнятті ситуації	
		Пошук причин виникнення бар'єрів зворотного зв'язку у власній системі впливів		Пошук причин виникнення бар'єрів зворотного зв'язку у діях учнів (студентів)	
5	Аналіз навчальної діяльності	Аналіз у відповідності до мети, завдань, форм організації навчання		Загальний характер аналізу	
6	Оцінювання навчальної діяльності учнів	Об'єктивність		Суб'єктивізм	
		Оцінювання навчальних дій		Оцінка особистості	
		Дотримання критеріїв		Спонтанність	

Результати педагогічної практики _____

Труднощі _____

Висновки _____

Пропозиції _____

_____ 20__ р.

Студент (ка) _____

(Підпис)

*Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів
науково-дослідницької роботи*

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ,

виконаної студентом / кою ____ курсу ____ групи
спеціальності 013 «Початкова освіта»

прізвище, ім'я, по батькові

у ____ класі ЗЗСО № ____ м. _____

з _____ по _____ 20__ року

Оцінка: _____
(у балах)

*Підпис керівника практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти*

Орієнтовний зразок оформлення опису професійної діяльності вчителя

ПЛАН ОПИСУ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

1. Прізвище, ім'я, по батькові.
2. Заклад загальної середньої освіти.
3. Спеціальність.
4. Кваліфікація.
5. Кваліфікаційна категорія.
6. Стаж роботи за спеціальністю.
7. Офіційні нагороди (звання, нагрудні знаки, медалі, ордени).
8. Офіційні документи (дипломи, атестати, грамоти, гранти, сертифікати тощо).
9. Дані про підвищення кваліфікації.
10. Науково-методична робота вчителя (тема, над якою працює).
11. Узагальнення та поширення вчителем свого педагогічного досвіду (форми поширення).
12. Наявність своїх методичних розробок, публікацій, проектів, програм тощо (теми робіт, форми, місце поширення, дата напрацювання).
13. Участь у конкурсах (назва конкурсу, дата проведення, форма участі, результат).
14. Участь в інноваційній діяльності (форма участі, рівень, зміст роботи, термін участі, результативність).
15. Упровадження інноваційних технологій (назва технології, де упроваджується, термін і форми упровадження, результативність).
16. Навчально-матеріальна база (назва роздаткового, дидактичного матеріалу, виготовленого вчителем, дата виготовлення, де використовується, результат).
17. Характеристика якості освіти:
 - динаміка досягнень учнів (дата проведення контрольних робіт, зрізів знань, моніторингу якості освіти, клас, кількість учнів, результат);
 - участь в олімпіадах, конкурсах, МАН (рік проведення, назва заходу, рівень, кількість учнів, результативність);
 - організація позакласної роботи (рік проведення, назва заходу, рівень, кількість учнів, результативність).
18. Творчі матеріали.

Орієнтовний зразок оформлення опису передового педагогічного досвіду

ПЛАН ОПИСУ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

Передовий педагогічний досвід – педагогічний досвід, який відповідає сучасним досягненням педагогічної та суміжної із нею наук, виявляє високу педагогічну ефективність, позбавлений медичних та юридичних протипоказань, здатний до засвоєння у системі індивідуальної творчості педагога.

Передовий педагогічний досвід поділяють на новаторський і зразковий.

Новаторський – педагогічний досвід, загальнотеоретичні положення якого знайшли оригінальне втілення у педагогічній діяльності педагога-новатора, неповторна педагогічна система якого відзначається якісно новими елементами, або якісно новим поєднанням традиційних.

Зразковий – педагогічний досвід, який будучи усталеним у педагогічній практиці, нагромаджений сумлінними вчителями, педагогічна діяльність яких слугує зразком для колег.

1. Найменування досвіду, його адреса, автор.
2. Обґрунтування актуальності досвіду, його практична значущість для підвищення якості і результативності освітнього процесу:
 - в якій мірі даний досвід сприяє вирішенню завдань, поставлених перед початковою освітою;
 - які типові загальні недоліки в педагогічній діяльності допомагає подолати даний досвід.
3. Виявлення наукової основи досвіду: які наукові теорії, положення, розробки використовує вчитель для вдосконалення освітнього процесу.
4. Суть досвіду, технологія (система конкретних педагогічних ідей, організація, зміст, форми, прийоми, методи навчання, виховання тощо):
 - постановка мети і завдань даної педагогічної діяльності (проведення уроків, системи навчальної роботи, виховного заходу, виховної роботи в цілому тощо).
 - зміст навчальної і виховної роботи (характер доведень, фактів, прикладів, які сприяють глибокому засвоєнню учнями тих чи інших світоглядних і наукових ідей).
 - відповідність змісту поставленої меті і завданням;

- форми і методи навчальної і виховної роботи, їх оптимальний вибір у зв'язку із поставленою метою і завданнями, технологія їх застосування, способи діяльності вчителів і учнів;
 - організація освітнього процесу, способи включення у навчальну, трудову діяльність. Відповідність організації поставленим меті і завданням;
 - зв'язок одержаних результатів із поставленою метою, завданнями і способами діяльності педагога і учнів. Необхідно довести, що результати освітнього процесу в даному ЗЗСО, в даного вчителя чи групи вчителів безпосередньо залежать від досвіду який пропагується. Проводяться певні порівняльні показники навчальних досягнень учнів, вихованості тощо.
5. Визначення провідної ідеї досвіду та її значення для вдосконалення освітнього процесу (виділення головного, найбільш істотного в діяльності автора).
 6. Новизна досвіду (зміст, методи, форми, засоби, дидактичний матеріал тощо).
 7. Результативність і оптимальність.
 8. Умови і можливості застосування даного досвіду.
В кінці узагальнення досвіду повинен бути зроблений висновок про те, які результати даних педагогічних дій, чим вони відрізняються від результатів інших в тих же умовах.
Узагальнений матеріал завершується формулюванням загальних висновків і рекомендацій, ілюструється необхідними додатками.

Вимоги до змісту та технічного оформлення тексту тез

ЗМІСТ ТА ТЕХНІЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ ТЕЗ

У тексті, що подається до друку, має подаватися наукова проблема та короткий опис результатів дослідження здобувача вищої освіти.

Технічні параметри:

1. Ім'я файлу подавати транслітерацією як прізвище автора, наприклад, Petrenko.

2. Структура тез:

- Перший рядок – ім'я та **ПРИЗВИЩЕ** автора (вирівнювання по правій стороні) (вирівнювання по правій стороні);

- Другий рядок – факультет та курс здобувача вищої освіти (вирівнювання по правій стороні);

- Третій рядок – ім'я та **ПРИЗВИЩЕ** наукового керівника (вирівнювання по правій стороні);

- Четвертий рядок – вчене звання, науковий ступінь наукового керівника (вирівнювання по правій стороні);

- Наступний рядок – **НАЗВА СТАТТІ** (по центру);

- З наступного рядка – текст тез (вирівнювання по ширині).

- В кінці тексту – **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ** (оформлення відповідно до Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»).

3. Обсяг тез – до 4 сторінок формату А4. Шрифт Times New Roman 14 пт. Стиль «Звичайний»; інтервал 1,5; абзацний відступ – 0,75 см.; вирівнювання – по ширині. Розміри полів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

4. Граничні розміри таблиць та малюнків у тексті (104x170) мм², назву таблиці розміщувати над таблицею. Мінімальний розмір шрифту таблиць – 8 пт. Малюнки виконуються по можливості векторною графікою. Сканування малюнків виконується з роздільною здатністю 300 dpi і зберігається у форматі TIF (IBMPC). Підпис розміщувати під малюнком з позначенням «Рис.». Формули набирати у *Math Type* або *Microsoft Equation 3.0*.

У тексті не допускається вирівнювання пропусками (для цього використовуються параметри абзацу, положення символів табулювання). У тексті використовується дефіс "-", який не відділяється пропусками, тире "–" (alt+0151) та мінус "-" (alt+0150), які відділяються з обох сторін

пропусками.

Посилання на використані джерела в тексті робляться за зразком: [2, с. 364-367; 5, с. 127; 7-9; 12], де перше число – номер джерела в списку використаних джерел, число після коми – номер сторінки (діапазон сторінок задається через дефіс), декілька джерел відділяються крапкою з комою або дефісом. Зноски допускаються лише для коментарів у тексті.

Додаток Е.5

Орієнтовний зразок оформлення матеріалів тез
до збірника «Наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка»

УДК 373.3.016:908(477)

Ольга БЛИНДУ,
здобувачка 4 курсу спеціальності Початкова освіта
Науковий керівник – **Людмила МОСКОВЧУК,**
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти

ОЗНАЙОМЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗІ БДЖІЛЬНИЦТВОМ НА ГУРТКОВИХ ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНОЗНАВСТВА

Текст тез (до 4 сторінок)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ (взірець)

1. Бджільництво: запитання та відповіді. Київ : УААН, 2003. С. 5.
2. Борт Роземари. Лікувальна сила меду, прополісу, пилку та інших продуктів бджільництва. Київ, 2015. С. 25.
3. Зуй В. Петро Іванович Прокопович і його школа. *Пасіка*. Київ, 1995. № 7. С. 23 .
4. Інститут бджільництва ім. П. І. Прокоповича. Доступно: <http://prokorovush.org.ua/desc.htm> (дата звернення: 26.10.2022).
5. Мегедь А. Г., Поліщук В. П. Бджільництво. Київ : Вища шк. 1987. С. 5-6.
6. Петровський О. М. Моделювання форм організації вільного часу особистості як умова розвитку культури в Україні : навчальний посібник. Київ, 2018. С. 146.
7. Про бджільництво : Закон України від 22 лют. 2000 р. № 1492-III. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1492-14#Text> (дата звернення: 27.10.2022).
8. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1-2 кл. Київ : ТД «Освіта-Центр», 2018. С. 220.

Якщо у посиланні вказуються номери сторінок, то у відповідному джерелі списку використаних джерел сторінки не вказуються.

*Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів
науково-дослідницької роботи з психології*

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ З ПСИХОЛОГІЇ,
виконаної студентом / кою _____ курсу _____ групи
спеціальності 013 «Початкова освіта»**

прізвище, ім'я, по батькові

у _____ класі ЗЗСО № _____ м. _____

з _____ по _____ 20__ року

Оцінка: _____
(у балах)

*Підпис керівника практики
від кафедри психології освіти*

Завдання з психології

Мета: оволодіння компетентностями розробляти психологічну характеристику навчально-пізнавальної діяльності учнів під час уроку за допомогою методу спостереження.

Загальні зауваження

Метод спостереження – один з основних емпіричних методів психологічного дослідження. Перевага цього методу в тому, що спостереження здійснюються у природній ситуації, воно не змінює звичайної діяльності учнів. Його можна вести як за окремим учнем, так і за групою.

Спостереження широко використовується в роботі вчителя. При його підготовці слід визначити план, розробити схему, результати фіксувати в протоколах.

Педагогічна діяльність учителя може здійснюватись у різних формах, серед яких особливе місце займає урок, де відбувається спільна діяльність учителя й учнів. Тому аналіз основної організаційної одиниці процесу навчання є одним із важливих способів усвідомлення і удосконалення цієї діяльності її учасниками, і, насамперед, учителем.

Під час відвідування уроків студент повинен оволодіти вміннями проводити психологічне спостереження за складними педагогічними явищами, аналізувати їх, робити правильні психологічно обгрунтовані висновки.

Зміст психологічної роботи студента під час практики складається з наступних видів діяльності:

- проведення спостережень з подальшим аналізом відвіданих уроків;
- виявлення рівня сформованості окремих психологічних якостей учнів при оволодінні ними навчальними предметами;
- визначення прийомів активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів й оцінювання їх ефективності з урахуванням вікових і індивідуальних характеристик учнів;
- різнобічний психологічний аналіз навчально-пізнавальної діяльності учнів під час уроку.

Рекомендований план вивчення психологічних особливостей уроку

Завдання 1.

Тема: Вивчення організації уваги на уроці.

Мета: навчитись виявляти властивості уваги вчителя та учнів і аналізувати прийоми її активізації.

Дослідження уваги доцільно проводити за такою схемою:

1. Як учитель переключив увагу учнів після перерви на зміст уроку? Які методи та прийоми ним були використані? Як формулюється мета діяльності на уроці?

2. Як організована зміна видів діяльності на уроці?

3. Як розкрита на уроці практична значущість поданого матеріалу?

4. Як на уроці створюється установка бути уважним?

5. Прояв особливостей уваги учнів на уроці: стійкість, зосередженість, інтенсивність, розподіл, переключення.

6. Як враховуються індивідуальні особливості уваги учнів?

7. Як побудована діяльність дітей, у яких спостерігаються стійкі недоліки уваги?

8. Особливості уваги вчителя: ступінь сконцентрованості, розподіл, переключення, стійкість. Чи можна сказати, що уважність є рисою особистості даного вчителя?

9. Підсумки.

Рекомендована форма протоколу спостереження:

Протокол № 1

1. Дата _____ ; школа _____ ; клас _____ ;
вчитель _____
предмет _____ ; номер уроку в розкладі _____
тема уроку _____.

Діяльність учителя	Поведінка учнів	Психологічний аналіз фактів

Завдання 2.

Тема: Аналіз організації та розвитку учителем пам'яті учнів на уроці як важливої складової їхньої навчально-пізнавальної діяльності.

Мета: навчитись визначати і описувати характеристики процесів пам'яті учнів під час уроку.

Схема аналізу організації та розвитку вчителем пам'яті учнів під час уроку

1. Як були актуалізовані в пам'яті учнів раніше засвоєні знання, що необхідні для розуміння нового матеріалу?

2. Як створювалась учителем мотивація запам'ятовування в учнів?
3. Якими прийомами приверталась увага учнів до того, що треба було запам'ятати:
4. Які мнемічні задачі ставив учитель?
5. Як враховувалися індивідуальні показники пам'яті в організації учбової діяльності?
6. Як враховувалися статеві та вікові особливості в організації учбової діяльності?
7. Як організовано матеріал для заучування (дозування за об'ємом, розподіл у часі, структурування матеріалу, мовленнєве оформлення)?
8. Як було організовано повторення?
9. Як враховувались умови мимовільного запам'ятовування?
10. Які засоби попередження забування використовував учитель?
11. Як учителем враховувався взаємозв'язок мимовільного і довільного запам'ятовування?
12. Висновки.

Рекомендована форма протоколу спостереження (Див.: завдання 1).

Завдання 3.

Тема: Аналіз організації та розвитку вчителем мислення учнів на уроці.

Мета: навчитись характеризувати діяльність мислення учнів та її організацію вчителем у процесі заняття.

Схема аналізу організації вчителем мислення учнів на уроці

1. Якою мірою урок активізує розумову діяльність учнів?
2. Які прийоми мислительної діяльності (аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, класифікація) проявлялись в учнів?
3. Які якості розуму (широта, глибина, критичність, самостійність, гнучкість, швидкість) проявляли діти і як учитель сприяв їх формуванню?
4. Чи використовується на уроці колективна діяльність мислення (дискусії, обговорення) школярів?
5. Якими засобами вчитель стимулює активну діяльність мислення учнів на уроці?
6. Якою мірою на уроці формуються елементи творчого мислення (постановка питань, проблемні задачі)?
7. Які форми контролю за діяльністю мислення використовує педагог?
8. Чи вчать школярі оцінювати і аналізувати роботу своїх товаришів?
9. Чи формуються у школярів навички самоконтролю?
10. Як враховуються вчителем індивідуальні показники мислення школярів при організації учбового процесу (глибина розуму, гнучкість, стійкість, самостійність, усвідомленість, швидкість, темп мислення)?
11. Наскільки послідовно і логічно був побудований урок у цілому?

12. Висновки.

Рекомендована форма протоколу спостереження (Див.: завдання 1).

Завдання 4.

Тема: Вивчення емоційно-вольових процесів учнів під час уроку.

Мета: навчитись аналізувати прояви емоційно-вольової сфери учня та прийоми управління нею в навчальній діяльності.

Схема аналізу емоційно-вольових процесів учнів під час уроку

1. Які емоційні стани виникають в учнів та як вони виявляються зовні?
2. Які фактори впливають на настрій учнів?
3. Як емоційні стани впливають на процеси сприймання та пам'яті?
4. Які почуття виховує вчитель на уроці (морально-етичні, праксичні, естетичні, інтелектуальні)? Які методи та прийоми при цьому були використані?
5. Як виявлялася зацікавленість учнів та якими засобами вчитель викликав її?
6. Що сприяло вихованню естетичних почуттів у учнів?
7. Чи проводилася робота з дітьми, у яких слабка нервова система, та з учнями, у яких недостатня рухливість нервових процесів?
8. Які прийоми використовувалися для формування та розвитку вольових рис характеру учнів (дисциплінованості, витримки, наполегливості, самостійності та ін.)?
9. Як проявлялися негативні та позитивні властивості волі в учнів?
10. Підсумки.

Рекомендована форма протоколу спостереження (Див.: завдання 1).

Завдання 5.

Тема: Психологічний аналіз уроку (за поданою схемою).

Мета: навчитись комплексно досліджувати психологічні особливості уроку, його учасників та фіксувати результати за відповідною формою.

Схема психологічного аналізу уроку.

I. Психологічна оцінка структури уроку у зв'язку з його конкретною метою і завданнями.

1. Тема, мета і завдання уроку.
2. Структура уроку та її психологічна доцільність.

II. Психологічна оцінка змісту уроку.

1. Якою була якість навчального матеріалу (описовий чи пояснювальний, ступінь наочності, конкретності, абстрактності і

узагальненості)?

2. Активізації яких сторін пізнавальної діяльності вимагає сприймання цієї навчальної інформації (образної чи словесно-логічної пам'яті, абстрактного мислення, уяви)? Які емоції він викликає?

3. Чи відповідає навчальний матеріал віковим особливостям пізнавальної діяльності учнів, їх власному досвіду і рівню знань?

4. Як учитель робить складний навчальний матеріал (інформацію) доступним для сприйняття учнями даного віку (ясність і простота пояснення, наявність яскравих прикладів, аналогій, порівнянь, використання наочних засобів, зв'язок з життям)?

5. Яке виховне значення навчального матеріалу (моральне, естетичне і т.д.)? Наскільки оптимально вчитель реалізує його виховні можливості?

III. Характеристика пізнавальної діяльності учнів на уроці і управління нею.

1. Організація уваги.

Шляхи організації уваги на всіх етапах заняття (прохання до учнів бути уважними, підкреслення значення учбової діяльності, постановка конкретної задачі, використання принципу наочності і т.д.).

Види уваги, які мали місце на уроці, їх форма виявлення в окремих учнів.

Способи переключення уваги учнів з однієї роботи на іншу.

В яких складних видах діяльності, запропонованих учителем, вимагався розподіл уваги учнів і як вони з цим справлялись.

2. Організація сприймання і його характер.

Що є об'єктом сприймання учнів (мова вчителя, текст підручника, різні наочні засоби)? Якість матеріалу сприймання.

3. Активізація пам'яті та її розвиток.

Звертання вчителя до пам'яті учнів, з якою метою воно проводилось на різних етапах заняття?

Які види пам'яті мали місце на уроці (наочно-образна, словесно-логічна, емоційна, конкретно-дійова, мимовільна, довільна, механічна, логічна)?

Які прийоми кращого запам'ятовування навчального матеріалу використовував учитель (постановка мети запам'ятати, логічне опрацювання матеріалу, встановлення різного роду асоціацій, включення в діяльність, повторення, емоційне навантаження і т.д.)?

4. Аналіз мислительної діяльності.

Як вчитель формував наукові поняття в учнів? Як при цьому використовував наочні засоби?

Які зв'язки між поняттями він встановлював і які судження виробляв?

Яким шляхом (індуктивним або дедуктивним) вів учнів до засвоєння тих чи інших понять і суджень?

Чи викликав в учнів потребу в засвоєнні даних понять (розкрив їх

теоретичне значення, показав практичне використання і т.д.)?

Як вчитель активізував самостійне творче мислення учнів? Що спонукало учнів до мислительної діяльності?

Чи створювались проблемні ситуації і як це робилось?

Які прийоми мислительної діяльності (аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, класифікація) проявлялись в учнів і який їх рівень?

Які якості розуму (широта, глибина, критичність, самостійність, гнучкість, швидкість) проявляли діти і як учитель сприяв їх формуванню (проілюструвати)? Наскільки логічно і послідовно був побудований урок в цілому?

5. Чи активізувались на уроці уявлення пам'яті, репродуктивна і творча уява учнів? Які умови сприяли ефективній діяльності уяви дітей?

6. Як здійснював учитель врахування індивідуальних особливостей учня (темпераменту, характеру, здібностей)?

IV. Ставлення учнів до навчання і мотиви учбової діяльності на уроці.

1. Яке ставлення учнів до навчання переважало на уроці? Чи були причини, які викликали їх негативне ставлення до навчання?

2. Які стимули використовував вчитель, спонукаючи дітей до навчальної роботи?

3. Чи заряджав учитель учнів своїм ставленням до навчального предмету, чи сприяв цим самим появі у них нових мотивів поведінки?

V. Організація вчителем зворотного зв'язку.

1. На яких етапах уроку (під час опитування, при поясненні нового матеріалу, при закріпленні) вчитель звертався до учнів, із якою метою?

2. Які рівні засвоєння знань учнями можна виявити на уроці?

3. Чи носив зворотній зв'язок не тільки контролюючий, але й навчальний характер? У чому це проявлялось?

4. Як сприймали учні одержані на уроці оцінки?

5. Чи впливав характер відповідей учнів на подальші слова і дії вчителя, тобто як він перебудовував свою діяльність в залежності від зворотної інформації?

VI. Виховний вплив особистості вчителя і його діяльність на уроці.

1. Виховний вплив особистості вчителя (дикція, темп, культура мовлення, образність, емоційність, його зовнішність, характер спілкування з учнями). Ставлення учнів до нього. Емоційний клімат на уроці.

2. Вимоги вчителя (до відповіді, поведінки, мовлення, дисципліни і т.д.). Ставлення учнів до цих вимог.

3. Виховне значення методів і прийомів навчання, які використовувались на уроці.

4. Як учитель навчав техніці учбової роботи (слухати пояснення, робити записи, моделювати умови задач, працювати з книгою, знаходити способи розв'язання, контролювати самого себе), тобто як він учив дітей вчитись?

5. Який рівень знань, навичок і умінь проявив вчитель?
6. Які педагогічні здібності найбільш яскраво проявились у вчителя?
7. Які риси характеру вчителя сприяли або заважали успішному перебігу навчальної діяльності?

VII. Результати уроку.

1. Чи досягнуті цілі уроку? За якими психологічними показниками можна судити про це (рівень засвоєння, увага, інтерес, прояви емоцій)?
2. Що дав урок для загального розвитку учнів?

Оформлення виконання Завдання 5.:

Психологічний аналіз уроку.

1. Дата _____ ; школа _____ ; клас _____ ;
вчитель _____
предмет _____ ; номер уроку в розкладі _____
тема уроку _____ .

Текст психологічного аналізу уроку.....

.....

Дата складання

_____ **підпис студента**

Звітна документація до виконання завдань практики з психології складається з чотирьох протоколів спостережень та психологічного аналізу уроку.

Підготовлені матеріали студенти оформлюють в окремих файлах із такою титульною сторінкою:

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ОСВІТИ

ЗАВДАННЯ З ПСИХОЛОГІЇ,

**виконані під час проходження виробничої педагогічної практики
студенткою _____**

Прізвище, ім'я, по-батькові

_____ групи педагогічного факультету

у період з _____ по _____

у закладі загальної середньої освіти № _____ м. (с., смт.) -

Завдання перевірено

методист практики від
кафедри психології освіти –

Оцінка _____

Дата _____

РОБОТА З НАУКОВО-МЕТОДИЧНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ

При виконанні завдань студент використовує літературу із посиланням на використані джерела:

1. Дуткевич Т.В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. [текст] Модульний навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2016. 304 с.
2. Коробко С.Л., Коробко О.І. Робота психолога з молодшими школярами. Київ : Літера ЛТД, 2014. 416 с.
3. Проектування та проведення уроку в початкових класах на засадах компетентнісного (діяльнісного) підходу / Упоряд. Дрожжина Т. В., Гезей О. М. Харків : Вид. група «Основа», 2014. 127 с.
4. Психологічний супровід як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів : [методичний посібник] / Д.Г. Кравченко, О.М. Кокун, Н.М. Панасенко [та ін.] за ред. С.Д. Максименка. Київ : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2015. 106 с.
5. Турищева Л., Дорошко І., Малыхіна О. Шкільний психолог в умовах НУШ. Київ : Основа. Серія Нова українська школа. 2020. 144 с.

Електронні ресурси

1. Інститут інформаційних технологій і засобів навчання Академії педагогічних наук України [Електронний ресурс]. URL: [http://www.ime.edu-ua.net/](http://www.ime.edu.ua.net/).
2. Інформаційно-консультативний центр «Освіта» [Електронний ресурс]. URL: http://www.center-osvita.dp.ua/activites_u.php.
3. Освітня Мережа України [Електронний ресурс]. URL: http://www.ednu.kiev.ua/index_u.htm.
4. Сучасна освіта в Україні Європейські орієнтири [Електронний ресурс]. URL: <http://osvita.pedagog.org.ua/>.

**Додаток до проведення практики
за технологіями дистанційного навчання**

**Організація та проведення
навчальних і виробничих практик
для підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності 013 Початкова освіта
за освітньо-професійною програмою Початкова освіта
в умовах карантину та воєнного стану**

Організація та проведення навчальних та виробничих практик для підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою Початкова освіта в умовах карантину відбувається відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 09 грудня 2020 року №1236 «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширення на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2», Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою К-ПНУ (протокол № 8 від 28 серпня 2020 р.), Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка (зі змінами), Додатку 5 до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти К-ПНУ ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (нова редакція, протокол № 10 від 30 серпня 2021 р.), відповідних листів та рекомендацій МОНУ та інших нормативно-правових актів у галузі освіти.

Задля забезпечення належного проходження навчальних і виробничих практик здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта в умовах карантину дистанційна комунікація здійснюється через платформи/сервіси MOODLE, Google Meet, Zoom, електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram та ін.), відеоконференції (Ms Teams, Zoom, Google Meet, Skype та ін.), форуми, чати тощо.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- бути присутнім на настановній та підсумковій онлайн-конференціях;
- виходити на зв'язок із керівником практики під час консультацій, які проводяться за допомогою обраного сервісу відеозв'язку;
- виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;
- здійснювати фото- або відео фіксацію етапів виконання завдань практики;
- надсилати виконані завдання з практики в електронну систему

MOODLE в установлений керівником час;

- чітко дотримуватись графіку та формату спілкування з керівником практики;
- своєчасно надати керівнику практики звітну документацію та захистити звіт з практики.

Керівник практики від кафедри теорії та методик початкової освіти зобов'язаний:

- систематично консультувати здобувачів вищої освіти щодо виконання всіх завдань практики за допомогою обраного сервісу;
- забезпечити здобувачів вищої освіти відповідними інструктивно-методичними матеріалами для проходження практики, розмістивши їх на електронній платформі MOODLE.

Виконання усіх завдань практики здійснюється за технологіями дистанційного навчання, зокрема:

1. Виконання навчальної та виховної роботи: аналіз дистанційних уроків, виховних заходів класовода відповідного класу згідно розкладу (*орієнтовний зразок аналізу уроку дистанційного навчання див. Додаток Г.7*), підготовка і проведення пробних, залікових уроків, виховних годин/заходів у режимі он-лайн.
2. Виконання методичної та науково-дослідницької роботи: комунікація з керівником практики від ЗЗСО через узгоджену платформу.
3. Коригуванню підлягає орієнтовна кількість проаналізованих і проведених пробних і залікових уроків у залежності від особливостей роботи за технологіями дистанційного навчання класовода відповідного класу ЗЗСО з обов'язковим узгодженням з керівником практики від кафедри теорії та методик початкової освіти.

**Орієнтовний зразок
аналізу уроку дистанційного навчання**

Карта аналізу дистанційного уроку		
ППП учителя		
Дата		
Предмет		
Клас		
Тема уроку		
Тип уроку		
Вид дистанційного уроку	<i>н-д конференція</i>	
Режим дистанційного уроку	<i>Онлайн</i>	
Шкала балів і формула розрахунку оцінки	<p><i>2 бали</i> — критерій реалізований у повному обсязі <i>1 бал</i> — є резерв, критерій реалізовано частково <i>0 балів</i> — критерій не реалізовано Якість уроку = (сума балів × 100%)/40</p>	
Компетенції вчителя	Критерії оцінювання уроку	Бал
Предметно-методична	Учитель чітко сформулював мету й завдання уроку	
	Зміст уроку відповідає дидактичним принципам	
	Зміст уроку відповідає програмі, а також меті й завданням, які вчитель поставив	
	Види пізнавальної діяльності учнів на уроці різноманітні	
	Педагогічні технології враховують специфіку дистанційної форми навчання, а також оптимальні прийоми зворотного зв'язку	
	Методичні матеріали, які учитель створив або дібрав до уроку, відповідають вимогам до оформлення електронних засобів навчання	
	Засоби навчання розвивають особистість учня	
	Завдання, які вчитель пропонує учням виконати, розвивають універсальні навчальні дії	
	Цифрові освітні ресурси на уроці доречні й ефективні	
	Програмні продукти, які вчитель обрав для уроку, дають йому змогу взаємодіяти з учнями; продукти відповідають режиму дистанційного уроку	
	Структура уроку відповідає особливостям дистанційного навчання	
Психолого-педагогічна	Учитель розвиває мотивацію учнів вивчати навчальний предмет	

	Урок побудований з урахуванням вікових та психологічних особливостей учнів	
	Підхід до навчання диференційований, психолого-педагогічна підтримка учнів індивідуальна	
Валеологічна	Здоров'язберезувальні технології під час уроку	
Комунікативна	Стиль і форма педагогічної взаємодії на уроці	
	Учитель враховує дистанційну ізольованість учнів	
Управлінська	Керування навчальною діяльністю учнів: організація контролю знань і перевірки домашніх завдань, досягнення мети і завдань уроку	
	Розвиток в учнів навичок самостійної роботи	
	Тайм-менеджмент уроку	
Додатковий коментар до уроку	<i>Н-д, учитель провів методично правильний урок. Недостатньо володіє функціоналом платформи Zoom. Це сповільнює роботу на уроці</i>	
Результативність уроку	Сума балів	
	Відсоток якості уроку	
	Рівні якості дистанційного уроку 100—85% — високий рівень 84—60% — достатній рівень 59—50% — критичний рівень 49% і менше — недопустимий рівень	